49ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1727 — Ա. ՊԱՏԻՒ — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 6 / 19 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 1907 — 6 ՄԱՒԻՀԻ ԲՐԼՈՒ 1325 – 6 ՇԱՒՈՒՕՒ 1322

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիոյ Մեծ Փողոց, 38
Ամբողջութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԿԵՐՊ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: اوهانس فریر
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆՔ
ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ — Տարեկան — Վեցամեայ
Ամբողջ հայրենիք — 30 ղր. — 50 ղր.
Կալուածներու համար — 108 » — 60 »
Ներսահայերու համար — 25 ֆր. — 12 ֆր.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԻՄ ԿԵԱՆՔԻՍ (*)

ԹԷՐՎԵՄԵՍ
ՄԻՒՍԱՅԷԼ Ե. ՋԱՓԻՐԱՍՏ

Ի՞ՆՉ ԷԻՆ ԻՄ ԳՈՐԾՈՐՍ ԿԱՄ ԼԱՒ ԵՒՍ Է ԸՍԵԼ ԻՄ ՏԽՄԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՍ

Հայրս՝ Միքայէլ Գէորգ պատուելին էր, հայկաբան. համայնքին շատ մեծ կրթական ծառայութիւններ մատուցած էր և շատ մը աշակերտներ ալ հասցուցած, որոնց մէջ կը գտնուէին ժամանակին բոլոր կարեւոր դէմքերը. զոր օրինակ Սահակ Փափազեան, Ներսէս Մէշզուրեան, Համբարձում Աւանճեան եւն. եւն., Մատթէոս Կաթողիկոսէն սկսեալ մինչև ժամկոչ աղբարը։ Հայրս՝ Միքայէլ Գէորգ պատուելի իր բոլոր ոյժերը, գործունէութիւնը և խնամքը կեդրոնացուցած էր իր մեծ ազգն՝ Գարեգին Զաւրեանի վրայ, որ Վալաքիոյ համալսարանին մէջ աշխատելով ուրիշ լեզու սովրած էր, զոր ամէնքն ալ կը գրէր ու կը խօսէր։ Գալիս վերագարձին հայրս զինքը բժշկական Արքունի վարժարան, այսինքն՝ Թուսմպարհանէն դրաւ, ուր Գարեգին ստացաւ իր բժշկական վկայագիրը։ Գարեգին՝ կառավարութիւն և մենաշնորհութիւն կամ երգ դրելու մասին ալ մեծ ձիրք մը ունէր, և անիկա է որ գրած է «Դուլ մեջեն ես ողկեն» պարերգները, զորս յետոյ շատեր սխալմամբ ինծի վերագրեցին։—Գարեգին ասանձինդ օրուան վեհայ էր, երբ կսկծոտի հիւանդութենէ մը մեռաւ՝ քառասունչորսին օր անկողնի ծառայելէ վերջ...

Իր երկրորդ եղբայրը՝ Յովհաննէսը, ժամագործ, իր խանութին կրակ ծագած մթնոյին, երբ կը ջանար քոյրս ազատել բոցերէն, ոտքին վրայ խանութին կամարէն ինկած քար մը ստանալով վիրաւորուեցաւ, և այս վէրքը քիչ ատենէն բանկրէնի վերածուելով՝ ան ալ մեռաւ տխուր վիճակի մէջ...

Կը մնար Միքայէլ Գէորգ պատուելիին կրասերագոյն զաւակը, այսինքն Միքայէլ Երանոս Զաւրաս. ու ան ալ ե՛ս եմ՝ ձեր այս խմբարկ ծառան։

Որբ մօրմէ ու հօրմէ, նոյնպէս զուրկ եղբայրներէ, առանձին անձ մը աշխարհիս վրայ։

Եօթը տարու էի, երբ մայրիկս կորսնցուցի։ Հինգ եօթը տարի վերջ ալ հայրս, տարի մը վերջը մեծ եղբայրս, մօտաւորապէս տարիէ մէն ալ հոգը միւս եղբայրս գնաց, և մնացի միամենակ ու ազգականակա...

Տասնչորս տարեկանիս մէջ ինչ կրնայի ընել, Աստուա՛ծ իմ։

Ու սկսայ հեռեւէ հեռւ ընել զանազան տրհետներ, որոնք իրար չէին բռներ ամենեւին։

Պարի դասախօսութիւն, զոր մեծ եղբօրմէս՝ Գարեգինէն սորված էի, ատամնաբուժութիւն զոր Անթուան Շիշմանեանի քով աշկերտելով ուսայ, ժամագործութիւն, որուն աշխատած էին՝ միւս եղբօրս Յովհաննէսին քովը՝ օգնական եղած միջոցին, սափրիչութիւն, մաղէ կեղծամ, ժամացոյցի շղթայ, մատանի կամ օղ չինել, զոր ասկէ անկէ սորված էի և լաւ կը գործէի, ոսկերչութիւն, ուր պահ մը մտայ բայց չկրցայ շարունակել...

Շատ մը արհեստներու մէջ մտած եւած եմ, ամէն բանէ քիչ շատ բան սորվրեցայ, բայց, մէկ գործի վրայ չկրցայ կենալ և վերջապէս...պարի սրահ մը բացի ուր 30-40 աշակերտ ունէի և բաւական հանգիստ կ'ապրէի։

Այդ միջոցին 18 տարու էի։

* *

Այդ տասնն էր ահա՛ որ Խաչատուր Փափազեան պարի սրահս գալով՝ զիս դերասանութեան հրաւիրեց, Վարդովեանի վարչութեան տակ։ Վարդովեանի վարչութեան երկրորդ տարին էր, և տասնընհինգ տարուան համար թատրոնի մենաշնորհ մը ստացած էր։ Վարդով իմ սկսած տեսնս «հակառակորդ»ի դերեր կը կատարէր. Առաջին դերս եղաւ Ալզիր Ամերիկացիին մէջ Սեբաստ հաւատարիմ սպասաւորին դերը, զոր կատարեցի բաւական յաջողութեամբ։ Տակաւ սկսայ կատակերգութիւններու մէջ զօմիք դերերը ստանալ։ Թատրոնը սկսաւ աշքիս գեղեցիկ երեւիլ, մանաւանդ օր բարոյական խրատասուներ էինք։ Նուիրական գործ մը ըլլալուն հաւատքի, և իրա՛ւ ալ այդպէս էր, վասնզի ժողովուրդը կրթել, տնտարկիին չափը գիտցնել, հայհոյիչը զսպել, լեզուն մաքրել, անպատիւին պատիւն և պարկեշտութեան գաղափարները սորվրեցնել, շլթին ու յաւակոտներ ծաղրել, չարը անհեռացնել և բարին խրախուսել... ահա՛ այս էր մեր նպատակը։ Կ'ըսեմ խօսքով, թատրոնը բարոյականի տաճար մը կը համարէի, և, հաւատացէ՛ք, մինչև այսօր նոյն հաւատքէս մասա մը անգամ չեմ շեղած։

Ալզիրէն վերջ ներկայացուցած դերերս չեմ յիշեր ալ, ոսկոյն անհասնում խաղեր խաղցի, որոնց միջև կը յիշեմ Երկու Ցիսնապետներ, Սեքուր Գօրնիա. Լիւիբեցիա Գօրնիա, Գենիլլ, Տօն Սեքար ալ Գազան եւն. եւն., որոնց մէջ գօմիք դերերը ներկայացուցած եմ միշտ, ինչպէս նաև զուեշներ, զոր ամէնքն ալ ես կը ներկայացնէի և ժողովուրդը ինէ զատ մէկը չէր ուզեր մարիկ ընել։

Կարծեմ դերասանութեանս երկրորդ տարին էր, երբ Ռ. Գարեգին եկաւ և իմ բապունները տամը եկաւ, որովհետև գովուածին չափ գովելի և արժանի արուեստագէտ մը էր։

Բայց, չատ մտերմացանք։ Նախ ես իրենց տունը կը բնակէի, յետո՛յ ան իմ տունս։ Այսպէսով քանի մը տարիներ Սկիւտար և Գալիս միշտ մէկ տուն եղած ենք։ Ահա այդ ժամանակներուն էր որ Գարեգին գրեց Անտան բանը, Կրամբամբուլին, Նաւասարդին, Պիսգալիան երգը, Գեղջկուհին կամ Գեղջկուհեաց երգը, Ափրիկեան և Բոլինիական երգերը, որոնց պարերն ալ ես կը յարմարցնէի, և ամէնքն ալ մեծ ընդունելութիւն կը գտնէին։

Նորէն այդ ժամանակներն էր որ Մարտիրոս Մնակեան Կեսարիա վարժապետութեան դացած ըլլալով վերադարձաւ և իրը դերասան մտաւ Վարդովեանի խումբը։ Մնակեան Արեւելեան թատրոնի ժամանակ դերասանութեան սկսած էր արդէն և կեսարիա մեկնումովը միայն ընդմիջուած էր իր դերասանութիւնը։ Մնակեան քիչ ժամանակի մէջ դերասանապետ եղաւ։ Անիկա Խաչիւղի վարժարանին մէջ աշակերտած էր Գարեգին Զաւրեանի և իր ընկերակիցներուն մէջ ամէնէն մեծ ընդունակութիւնը ցոյց տուողն էր եղած,—ինչպէս կը յիշատակէր մեզի եղբայրս իր կենդանութեանը միջոցին։

Մեր դերացոյցները—այսինքն բեժիսկոր—եղած են նախապէս Յակոբ Վարդովեան, Սահակ Էջդեան, Պետրոս Մաղաքեան և վերջէն Մարտիրոս Մնակեան։ Իրը դերացոյց ունեցած ենք նաև Թովմաս Ֆասուլիճեանը և երբեմն Պ. Նոյնի՝ Իտալացին, յետոյ ասոր զուգակը, Պ. Զէրվաթի ալ Հայնական երաժշտութեան դաս կուտար և երբեմն ալ ունեցած ենք մենամարտի դասատու մը՝ դարձեալ Իտալացի։ Թրքերէն արտասանութեան համար Ահմէտ Նէճիպ էֆ., իսկ Հայերէն արտասանութեան համար ուրիշներ դաս կուտային մեզի։

Գալով նորէն ինծի, մէկ կողմէ պարի դաս կուտայի դերասաններու ու դերասանուհիներու և միւս կողմէ արարներու և գօմէդիներու մէջ դեր կը կատարէի։ Այսպէս քանի մը տարիներ շարունակուեցաւ։ Շատ գիւերներ իմ պարերս և երգերս զուեշի տեղ կը բռնէին։ Թէ՛ Թրքերէն և թէ՛ հայերէն լեզուներով երգեր կ'ըսէի, որոնց հեղինակն ալ ես կ'ըլլայի ընդհանրապէս։ Այդ տարիներու ընթացքին մէջ էր, երբ Արմաւրա անուն գրած 5 արարոց տուսս ներկայացուցի Կէտիկ-Բաշայի թատրոնին մէջ և 147 ոսկիի հասոյթ մը բրի։ Նոյն ամիսը նպաստ մը ալ տալով 17 ոսկի չտեսցայ, և ահա՛ ասիկա եղաւ թատրոնին երեսէն տեսած բոլոր խերս, բայց ասկէ վերջ մէյ մը ալ երեսս չտա հաղուադէպորէն խնդաց։ Յետոյ Նեսամեթ կամ Հայրուրզ եվլաս անուն խաղ մը գրեցի, որուն ներկայացումը խիստ լաւ ընդունելութիւն մը գտաւ, բայց նիւթապէս չտա չօգտուեցայ։ Այս թատերախաղին ներկայացման գիշերն էր որ թատերաբեմին վրայ թատերասէր ժողովուրդին կողմէ ոսկի ժամացոյց մը, շղթայ մը և գրիչ կողմար ստացայ իբր նուէր։ Յետոյ՝ Գարը ատամ ճՀ եաբար անուն երկու արարոց զուեշը գրեցի և ներկայացուցինք, ինչպէս նաև հայերէն լեզուով Գաւաթ մը թէր զոր յետոյ Թրքերէնի ալ թարգմանեցի և մինչև այսօր կը ներկայացուի տաւկաւին։ Ասոնցմէ զատ շատ մը ինքնամբուխ ծածկուեցաւ, սեւ աչքերը արցունքով լեցուեցան ու պահ մը լուռ մնաց։ Պահ մը ետև կարծես այն անմեղ հոգին մխիթարութիւն մը ստեղծելով իրեն,

—Գնա՛ սիրական Յեսս գնա՛, ըսաւ, այս անգամուան ճամբորդութիւնդ այնչափ վտանգաւոր չէ, որչափ ան առաջի անգամուանը, երբ Թալ Բինկի քարայրին տակէն հոսող մութ գետին մէջ նետուեցար ու յաջողեցար վարպետին հրամանը գործադրել։

—Ոչի՛նչ, մոլտաց պատանին անձնավստահութեամբ, պարզ պատասխան մը,

—Վստահ եմ որ այդպէս է, եթէ ամենապզտիկ վտանգի մը երկիւղը ունենայի, ասկէ անդին չէի թող տար քեզ, աշխարհիս մէջ օվ ունինք իրարմէ զատ։

—Սիրելի Սուրիրս,

Վայրկեան մը զիրար ողջագուրեցին այս թշուառ աղեկները որ իրարմէ ուրիշ ոչ ոք ունէին աշխարհի վրայ,

Պատանին հաստատ չեշտով մը,

—Վաղը պիտի վերադառնամ, ըսաւ։

Տղեկը պահ մը անհետացաւ ու քառորդ մը ետք ձիու վրայ նստած՝ վերադառնալով,

—Հիմա պիտի երթամ, զգուշութիւնը ձեռքէ չձգես, մոլտաց։

—Բայց աս ձին որո՞ւ է։

Պատանին առանց պատասխանելու մարակեց ձին ու հեռացաւ, երկու գաղանները թէեւ իրենց բնական հակումով փոքնեցին Ժուլէօի հեռուէլ, սակայն Սուրիր զանոնք չոյելով հանդարտեցուց ու զգացուց անոնց հոն մնալու պէտքը։ Գազանները վերատանալով իրենց հանդարտութիւնը կրկին փուռեցան պատկեցան դեռնին վրայ քնանալու ձեւով։ Եւ սակայն ուշադիր զննող մը պիտի տեսնէր որ հաւատրիմ գազանները իրենց կիսախուփ աչքերուն տակէն անընդհատ կը հսկէին Սուրիրի վրայ։

Ը.

ՈՎ ԷՐ ՏՈՒՏՐՀՈՆԻ ԿԻՆԸ

Օթոմօպիլ կառքը անբացատրելի արագութեամբ կը սուրար ճամբուն վրայ՝ ետեւէն ծուխ կարելով ու օ՛և է արգելքի առջեւ չընկրկելով, կառքը իր սովորականին քառապատիկը կ'ընթանար և ուղեւորները, նկատելով որ Լուկի ձեռքը անցնելու վտանգը աւելի մեծ է, կը նախընտրէին կառքը ջախջախել, փոխանակ անողորմ աւազակապետի մը ձեռք չարչարուելու, ուստի ամենքն ալ ուղղուեցան դէպ ի հեռեւակներու գետ ըսուած գետը։ Տուտրհան կառքին մեքենան ձեռքն առած անընդհատ կը վազցնէր դայն երբ ընկերներուն դառնալով,

—Հէնդկայինու ֆրանսական սահմանագլուխէն հաղիւ տասնրհինգ քիլոմէթր հեռու կը գտնուինք, պէտք է անպատճառ սահմանագլուխ հասնինք, երբ անգամ մը թանքին ոտք կոխենք ա՛լ ապահով կրնանք ըլլալ, հոն ամէն դիւրութիւն ունինք մեր ստորին ոստիխին հետ մաքառելու և զայն զգեստելու, հոն՝ դուք իբր Եւրոպացի, եւրոպական գաղթականութեան կողմէ գրաւկաց պիտի ընդունուիք ու պիտի չհարկադրուիք իմ պատճառովս զուր տեղը տաապալու և վտանգուելու։

Մանաւանդ որ ցորեկին մանչը կ'ըսուի, վառուէ դեղին լոյսը։

Միս Սուրիր մահոգ չեշտով մը,

—Եթէ դուն մեկնիս, ես ի՞նչ պիտի ընեմ հոս մինակս, հարցուց։

—Դուն Լուկի մարդոց ընթացքը պիտի քննես, անոնց այնպէս մը պիտի հաւատացնես թէ որսի գացած եմ ես ու քիչ ատենէն կ'ուղեմ վերադառնալ, այսպէս երբ կենդանիներով հոս մնաս, բնաւ չեն կասկածեր։

—Ինչպէս չեն կասկածիր, մոլտաց աղջնակը գլուխը երերցնելով, Սան միշտ կը լսեսէ քու ընթացքդ. այն օրէն ի վեր ուր Զիգին վարպետին ղրկեցիր, կասկած արթնցաւ այս մարդոց մտքին մէջ ու թէեւ մենք խեղճ կենդանին կորսուած կարծեցնելու համար լացինք, ողբացինք, սակայն կասկածը չփարատեցաւ Սանի մտքէն կատարելապէս։

Ուրեմն աւելի խոհեմ ընթացք մը բռնելու ենք մինչ։

Միս Սուրիր անմխիթար երեւոյթ մը առաւ սիրականին այս անակնկալ մեկնումէն զգածուած, տժգոյն դէմքը մեղրալուսիթեամբ ծածկուեցաւ, սեւ աչքերը արցունքով լեցուեցան ու պահ մը լուռ մնաց։ Պահ մը ետև կարծես այն անմեղ հոգին մխիթարութիւն մը ստեղծելով իրեն,

—Գնա՛ սիրական Յեսս գնա՛, ըսաւ, այս անգամուան ճամբորդութիւնդ այնչափ վտանգաւոր չէ, որչափ ան առաջի անգամուանը, երբ Թալ Բինկի քարայրին տակէն հոսող մութ գետին մէջ նետուեցար ու յաջողեցար վարպետին հրամանը գործադրել։

—Ոչի՛նչ, մոլտաց պատանին անձնավստահութեամբ, պարզ պատասխան մը,

—Վստահ եմ որ այդպէս է, եթէ ամենապզտիկ վտանգի մը երկիւղը ունենայի, ասկէ անդին չէի թող տար քեզ, աշխարհիս մէջ օվ ունինք իրարմէ զատ։

—Սիրելի Սուրիրս,

Վայրկեան մը զիրար ողջագուրեցին այս թշուառ աղեկները որ իրարմէ ուրիշ ոչ ոք ունէին աշխարհի վրայ,

Պատանին հաստատ չեշտով մը,

—Վաղը պիտի վերադառնամ, ըսաւ։

Մանա թէև պիտի բողոքէր, սակայն Տուտրհան զայն լռեցնելով,

—Ինծի հետ մի՛ խօսիր, ու դիս խօսքի մի՛ բռնէր, գոչեց. ճամբան դժուարանցանելի է, ուր կառքը վարել կարողանալու համար ամբողջ ուշադրութեանս պէտք ունիմ, սխալ շարժում մը կրնայ մեզ մեր թշնամիներուն ձեռք մատնել, որոնք բնականաբար այս պահուս փութոյ պնդութեամբ կը հետապնդեն մեզ։ Տուտրհան այս քանի մը խօսքը արտասանելէ ետք կրկին նուիրուեցաւ մեքենային առանց մտիկ ընելու իր շուրջ խօսուածները։ Մանա ու Լիամօքի, որ մինչև այն ատեն լուռ մնացած էին, հիմա կառքին խորը քաշուեցան Սառայի հետ ու երեքը միէկն սկսն Թախանձել Լիւսիէնի որ Գեաս-Զէուի բաժանումէն ետք անցած դարձածը պատմէ իրենց, որուն այնչափ կ'սպասեն։

(Շարունակելի)

(*) Այս ինքնակենսագրութիւնը գտնուած է ողբացեալ Զաւրեասի թուղթերուն մէջէն և մեզի հաղորդուած։ Ծ. ԽՄԲ.

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԻՐԱԳՈՒՆ)(114)(

ՀԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԵՍԱԿԱՆՆԵՐ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍԻՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է.

ՀՇՄԱՐԻՏ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ

—Այս երկու կոճակները։

—Ա՛հ այս երկու կոճակները զոր երբ ինձ յանձնեց վարպետը, աչքդ չորս բաց ժուայէս ըսաւ, երբ տեսնես որ Լուկ՝ Ֆի Լի՝ ա լերան գիւերին նստած գագաթին վրայ կարմիր կտակ վառէ, դուն ալ անմիջապէս վազէ ա՛ն լեռը ել ու միւս գագաթին կամ Գեղջկուհեաց երգը, Ափրիկեան և Բոլինիական երգերը, որոնց պարերն ալ ես կը յարմարցնէի, և ամէնքն ալ մեծ ընդունելութիւն կը գտնէին։

Նորէն այդ ժամանակներն էր որ Մարտիրոս Մնակեան Կեսարիա վարժապետութեան դացած ըլլալով վերադարձաւ և իրը դերասան մտաւ Վարդովեանի խումբը։ Մնակեան Արեւելեան թատրոնի ժամանակ դերասանութեան սկսած էր արդէն և կեսարիա մեկնումովը միայն ընդմիջուած էր իր դերասանութիւնը։ Մնակեան քիչ ժամանակի մէջ դերասանապետ եղաւ։ Անիկա Խաչիւղի վարժարանին մէջ աշակերտած էր Գարեգին Զաւրեանի և իր ընկերակիցներուն մէջև ամէնէն մեծ ընդունակութիւնը ցոյց տուողն էր եղած,—ինչպէս կը յիշատակէր մեզի եղբայրս իր կենդանութեանը միջոցին։

Մեր դերացոյցները—այսինքն բեժիսկոր—եղած են նախապէս Յակոբ Վարդովեան, Սահակ Էջդեան, Պետրոս Մաղաքեան և վերջէն Մարտիրոս Մնակեան։ Իրը դերացոյց ունեցած ենք նաև Թովմաս Ֆասուլիճեանը և երբեմն Պ. Նոյնի՝ Իտալացին, յետոյ ասոր զուգակը, Պ. Զէրվաթի ալ Հայնական երաժշտութեան դաս կուտար և երբեմն ալ ունեցած ենք մենամարտի դասատու մը՝ դարձեալ Իտալացի։ Թրքերէն արտասանութեան համար Ահմէտ Նէճիպ էֆ., իսկ Հայերէն արտասանութեան համար ուրիշներ դաս կուտային մեզի։

Գալով նորէն ինծի, մէկ կողմէ պարի դաս կուտայի դերասաններու ու դերասանուհիներու և միւս կողմէ արարներու և գօմէդիներու մէջ դեր կը կատարէի։ Այսպէս քանի մը տարիներ շարունակուեցաւ։ Շատ գիւերներ իմ պարերս և երգերս զուեշի տեղ կը բռնէին։ Թէ՛ Թրքերէն և թէ՛ հայերէն լեզուներով երգեր կ'ըսէի, որոնց հեղինակն ալ ես կ'ըլլայի ընդհանրապէս։ Այդ տարիներու ընթացքին մէջ էր, երբ Արմաւրա անուն գրած 5 արարոց տուսս ներկայացուցի Կէտիկ-Բաշայի թատրոնին մէջ և 147 ոսկիի հասոյթ մը բրի։ Նոյն ամիսը նպաստ մը ալ տալով 17 ոսկի չտեսցայ, և ահա՛ ասիկա եղաւ թատրոնին երեսէն տեսած բոլոր խերս, բայց ասկէ վերջ մէյ մը ալ երեսս չտա հաղուադէպորէն խնդաց։ Յետոյ Նեսամեթ կամ Հայրուրզ եվլաս անուն խաղ մը գրեցի, որուն ներկայացումը խիստ լաւ ընդունելութիւն մը գտաւ, բայց նիւթապէս չտա չօգտուեցայ։ Այս թատերախաղին ներկայացման գիշերն էր որ թատերաբեմին վրայ թատերասէր ժողովուրդին կողմէ ոսկի ժամացոյց մը, շղթայ մը և գրիչ կողմար ստացայ իբր նուէր։ Յետոյ՝ Գարը ատամ ճՀ եաբար անուն երկու արարոց զուեշը գրեցի և ներկայացուցինք, ինչպէս նաև հայերէն լեզուով Գաւաթ մը թէր զոր յետոյ Թրքերէնի ալ թարգմանեցի և մինչև այսօր կը ներկայացուի տաւկաւին։ Ասոնցմէ զատ շատ մը ինքնամբուխ գիր կատակերգութիւններ և հետեւողութիւններ ալ գրած ունիմ, որոնք ամէնքն ալ ներկայացուցած եմ. արտասանիներ ալ ունիմ գրած, որոնք պահուած են և ատիթը չեն ունեցած բեմ ելլելու։

Բաւական տարիներ աշխատած էի Վարդովեանի վարչութեան տակ, երբ իր հրամանաւ Սելանիկ ներկայացումներ տալ գացինք, Պէնկլեան, Մնակեան, Դարագաշները, Սրաքսի և ես. սկիզբները բաւական յաջողութիւն գտանք, բայց ի վերջոյ անյաջողութեան մատնուելով՝ ունեցածնիս չնչնցածնիս ծախելով հազիւ կարողացանք վերադառնալ Գալիս՝ մեր տեղը, ուր շարունակեցինք մեր տառաները և գօմէդիները։

Գրէթէ 2—3 տարի վերջը մեր Սելանիկի անյաջողութենէն, Ռ. Գարեգինի հետ Թէքիրտաղ մեկնեցայ, ուր դերասանութիւն, ատամնաբուժութիւն և ժամագործութիւն կ'ընէի, և ընտանեկան չրջանակներու մէջ ալ պարի դաս կուտայի։ Ամբողջ «էշդոն» մը ներկայացում տուինք Թէրդիպչեան անուն մէկու մը վարչութեամբը, որ չատ մը տեղացի «ամաթէօր»ներ ալ գտած և այս կերպով թատերախումբ մը կազմած էր։ Այս Թէքիրտաղեան յանպատրաստից խումբին մէջ կը գտնուէին Վարդովեան, Վարժապետեան, Հայկուհի եւն.։ Դերմական վճռումներու մասին մեր մէջ բաւական անհամաձայնութիւններ ծագելով՝ չկրցանք երկրորդ «էշդոն»ին սկսիլ և վերադարձանք նորէն Գալիս, ուր միշտ ամէնէն հանգիստ կեանքը անցուցած ենք և ոմէնէն աւելի գնահատուած բաղդատմամբ միւս գաւառներու։

Թէքիրտաղէն նոր վերադարձած էինք երբ ծանցուս Բերայի «մեծ կրակը», այդ օրը ես հիւանդ ըլլալով՝ չկրցայ երթալ իմ դերասան-բարեկամներուս քովը, որոնք այս կրակէն բաւական տուժեցին նի թապէ։

Իմ մասին, նոյն միջոցին սկսայ պարի դաս տալ Կ. Փանոսեանի Ագապեան և Փանոսեան վարժարանները, Ս. Գէորգայ Սահակեան վարժարանը, եւն.։ Սամաթիոյ մէջ թէ բաւական դասեր ունէի և թէ տեղացի ամաթէօր երիտասարդներու հետ կուտայինք ներկայացումներ, որոնք միշտ յաջողութեամբ կը պսակուէին։

Միւս կողմէ Վարդովեանի գործերը սկսաւ կը սկսրանային, և խումբը օրին մէկը բոլորովին ուրուեցաւ։ Այն ատեն չանսանէթի ու զուեշի պզտիկ խումբ մը կազմակերպելով և իմ հին ու նոր տառիներս ալ հետ առնելով՝ մեկնեցայ Անդրիանուպոլիս, 1856ի վերջաւորութեան ատենները, և սկսանք ներկայացումի նորաշէն թատրոնին մէջ։ Շատ մեծ ընդունելութիւն գտանք։ Աստղիկ, Սիբանոյշ, Հրաչեայ և ուրիշ կարող դերասանուհիներ ունէինք խումբին մէջ։ Սկսանք ֆրանսերէն լեզուաւ չանսանէթներ ալ ըսել, և յաջողութիւնը ա՛լ աւելի մեծ եղաւ։ Ոսկերչի խանութի դ

ռու երկար չղթայ մը՝ չեմ գիտեր ինչո՞ւ։

Իմ ընկերակիցներէն ո՛չ մէկը ինծի չափ չեն հալածուած չար բաղդէն, և ես կեանքիս մեծ մասը անցուցած եմ տառապանքի մէջ, զորս ամէնքն ալ տարած եմ արուեստին սիրոյն համար։

Ու, վերջապէս, այսօր, առաւօտ եղած եմ ժողովուրդին գութին և բարեսէրներու օգնութեան՝ իմ կարօտացած ընտանիքս նայելու և ապրեցնելու համար իմ խեղճ կինս և վեց հատ թշուառ զաւակներս, (*) որոնք իմ մեղքերէս— եթէ երբէք մեղք ունիմ — ոչ մէկ կերպով պատասխանատու են։

* *

Սիրելի՛ բարեկամս,

Խնդրեցիր որ իմ կեանքս գրեմ մանրամասնօրէն։

Փափաքդ չմերժելու համար ձեռքէս եկածին չափ բաներ մը մրոտեցի, բայց նեղէ՛ գրութեանս թափթփածութեան և նախադասութիւններուն անկապակցութեան, որովհետեւ աղքատութիւնը և ընտանիքիս խեղճ վիճակը միաբան խանգարած է բոլորովին և երկու բառքովէ քով դնելու կարողութիւն կը պակսի ինծ։

Արդէն մարդիկ ինչ պէտք ունին կարդալու անօթի և անբաղդ արուեստագէտի մը կենսագրութիւնը ուր ամէն մէկ տողի մէջ արցունքի կաթիլներ կան։

Ժամանակակիցներս զիս մանիկ կ'ընէին, երբ զիրենք կը խնդացնէի, բայց հիմա որ կուլամ և կը ջանամ ուրիշներն ալ վիճակիս վրայ լացնել, ո՛վ մանիկ կ'ընէ իմ խօսքերուս։

Ո՛վ իմ պզտիկ աղուորիկ զաւակներս, ինչ պիտի ըլլայ արդեօք ձեր վիճակը, երբ վաղը ձեր ծերուն ի ուակար հայրիկը, որ ամէնուն ձեռք կը կարկառէ ձեր օրական հացը հայթայթելու համար, մեռնի երթայ ձգելով ձեզի որբ ու մինակ։

Թշուա՜ռ զաւակներս։

ՉԱՓՐԱՍ

1906 Փետր. 15

ԸՆԸՍԱՒ

Մեզի կը հարցնեն թէ՝ ինչ կարծիք ունինք հինգ դրուշնոց պալտներու վրայ։

Անկեղծ ըլլալու համար յայտարարէ՛նք որ՝ շատ բարձր կարծիք մը չունինք դժբաղդաբար հինգ դրուշնոց պալտներու մասին, թէև տնուրանալի է որ՝ մարդ ասոնց մէջ ուելի կը զուարճանայ, քան թէ մէկ ոսկինոց բարձր պարահանդէսներու մէջ, որոնց վրայ ալ նմանապէս շատ... բարձր կարծիք մը չունինք, աւա՛ղ։

Հինգ դրուշնոց և հարիւրութը զրուշնոց պարահանդէսներու միջև տարբերութիւնը սա՛ է միայն որ՝ առաջինին մէջ ամէն կին անպատիւ է, բայց կուրծքը և թեւերը կը ծածկէ, մինչ երկրորդին մէջ ամէն կին պատուաւոր է, բայց կուրծքը և թեւերը կը բանայ։

Այս հաշիւով, ծայրայեղութիւն մը բրած չենք ըլլար, երբ յանդգնինք եզրակացնել որ՝ պատուաւոր կիները պարահանդէսի մէջ թեւերնին ու կուրծքերնին կը բանան, մինչ անպատիւ կիները ո՛չ։

* *

Հինգ դրուշնոց պալտին մէջ խայտառակութիւնը շատ կ'ըլլայ, իսկ մէկ ոսկինոցին մէջ՝ զէվզկութիւնը և թացկութիւնը։

Հինգ դրուշնոց պալտին մէջ ուրած կնկանդ հետ կը պարես, մինչ անդիինին մէջ պարելու համար առնիր, գերդասանդ, եկամուտներուդ և գործերուդ հաշիւը պէտք է ցոյց տաս։

Հինգ դրուշնոց պալտն կը մտնես բալթայով, լաթիքով ու հովանոցով, մինչ անդին երթալու համար «երկան ալէլուիա» հագուելու և մերուքդ խղճմտօրէն քերթել տալու է։

Հինգ դրուշնոց պալտին մէջ պարած ատենդ եթէ տամպիդ ոտքին վրայ քալելու ըլլաս, դաշձալ ինդիր չէ. շա՛տ շա՛տ քսանի մը հայհոյանք կը լսես. բայց անդին երբ մարդ առանկ բան մը ընէ, պէտք է ոտքերը կարէ նետէ։

Հինգ դրուշնոց պալտին մէջ ոչ մէկու կը սիրահարուիս, մինչդեռ անդին ամէնքին մէկմէկոց ապատգ կուա կ'ընես և ոչ մէկին ձեռքը կրնաս խնդրել։

Հինգ դրուշնոց պալտին մէջ՝ ամէնէն մեծ եթիքեթով վարուած կ'ըլլաս, եթէ կեց մը չտաս տամպիդ գլխուն կամ... ուրիշ մէկ տեղին, մինչդեռ անդին՝ եթիքեթը այնչափ շատ է, որ իտալական մաքառոնիի պէս պէտք է կոտրուիլ։

Հինգ դրուշնոց պալտին մէջ երբ թագլա մը նետես, չերեսութիւն մը բրած կ'ըլլաս, մինչդեռ անդին չերեսն ըլլալու համար... սիկառը պէտք է պանչոթով վառել։

* *

Ահա՛ թէ ինչո՞ւ մարդիկ մէկ ոսկինոց պարահանդէսէն վերջ, առտուան դէմ շունչերնին հինգ դրուշնոց պալտի կ'առնեն։

Ե. Ա.Զ.Ռ.Օ.Ճ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

18 Փետր. 1907

Ֆրանսական 3%	95.52
Օսմանեան Միացեալ	97.10
Երկաթուղի	154.50
Պանք Օթթօման	689.—

(*) Այս տողերը գրուած մինչեւ Զափրասին անդրանիկ զաւակը կ'ապրէր առաւին։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱԳԻ ՄԷՋ.— Ժուժ Բլէմանսօ վերջին օրերուն հիւանդ էր։ Բայց պարտաւորիչ հոգեր ղինքը դուրս հանեցին հիւանդի սենեակէն որպէս զի գործերու վարչութիւնը դարձեալ ձեռք առնէ։ Ֆրանսայի Վարչապետը քանի մը շաբաթ առաջ Երեսփ. Ժողովին մէջ բանախօսութիւն մը արտասանեց, որ պատճառ տուաւ կրօնից նախարար Պռիանի նստաարահէն դուրս ելնել իր հրաժարականը գրելու համար։ Բլէմանսօ խայթած էր սրամտութեամբ Բաժանմունքն Օրէնքը, որուն հեղինակը եւ ներկայացուցիչը եղած է կրօնից նախարար Պռիան իբրեւ տեղեկագիր Երեսփ. Ժողովին յանձնաժողովին մէջ։ Այն ատեն խօսուեցաւ որ Բլէմանսօ իր սուփական նախարարը կը ճամբէ, որովհետեւ ուրիշ նախարար չի կրնար ճամբել։ Ֆրանսայի Վարչապետը չուզեց սակայն Պռիանը դահլիճէն դուրս հանել, և վեհանձնութեամբ ետ առաւ իր խօսքերը։ Միայն թէ այս երկու վարիչ անձնաւորութեանց միջեւ հակառակութիւնը երթալով խորունկցած է, և բուռած խօսքերը չէին կրնար իրենց ազդեցութիւնը բոլորովին կորսընցնել։ Վերջին օրերուս այնպէս թուեցաւ թէ նախարարութիւնը պիտի իյնայ եկամուտի տուրքին հետեւանքով, որուն դէմ Ֆրանսայի մէջ մեծ հակառակութիւն կայ։ Բլէմանսօ ա՛յնքան սրամիտ է որ ինքզինքը ալ թերեւս հաւատք չունի եկամուտի տուրքի ծրագրին վրայ։ Ֆրանսայի մէջ կարծողներ կան թէ նախարարութիւնը դիտմամբ այս ծրագիրը առաջ քշեց որպէս զի իր անկումը ասոր հետեւանքով ըլլայ և չի կարծուի թէ կրօնական քաղաքականութեան պատճառաւ ինկաւ։ Բայց ճշմարտութիւնը ա՛յս է որ Բլէմանսօ և Պռիան չեն կրնար այլ եւս իրարու հետ հաշտ ապրիլ։ Բարիզէ եկած լուրեր արդէն կը հաստատեն թէ քաղաքական գութիւնը արդէն այսօր վաղը Մերոկոյտին կամ Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտնի ճգնաժամի մը պիտի յանգի։ Կրօնից նախարար Պռիան կ'ուզէ եկեղեցիին եւ Պետութեան Բաժանումը՝ առանց յայտնի պայքար մղելու եկեղեցիին դէմ։ Այս պատճառաւ անիկա միշտ հաշտարար ոգի մը ցոյց տուաւ հակառակ Պապին և եպիսկոպոսներուն բաղձանքին։ Նախ կրօնական միութիւնները անհրաժեշտ պայման դրաւ, բայց Պապը չուզեց, և այն ատեն Պռիան համաձայնութեանց օրէնքին բոլոր նպաստաւոր տրամադրութիւնները առաջարկեց եպիսկոպոսներուն, և երբ Հռոմ ալ մերժեց, Պռիան երեսփ. Ժողովին օրէնք մը մուտքագրել տուաւ, որով Եկեղեցին ազատ կը կացուցուէր համախմբութեանց օրէնքին ալ տրամադրութենէն։ Ասիկա լաւագոյն չեղաւ, եւ Պապը պահանջեց որ Ֆրանսայի բոլոր համայնքներուն մէջ միօրինակ վարձակալութեան պայմանագրեր կնքուին եկեղեցիները մեայուն կերպով ասոր ուծանելու համար։ Պռիան աշխատեցաւ Բարիզի ծերունազարդ արքեպիսկոպոս Ռիշարի հետ համաձայնութեան մը յանգիլ վարձակալութեանց պայմանագրին բովանդակութիւնը հաստատելու ամբողջ Բարիզի եկեղեցիներուն համար։ Ցետոյ այդ օրինակը ամբողջ Ֆրանսայի եկեղեցիներուն համար պարտաւորիչ ըլլայ։ Երբ կրօնից նախարարը եւ արքեպիսկոպոսը կը կարծէին բոլոր դժուարութեանց յաղթած ըլլայ, Հռոմն յանկարծ նոր արգելք մը եկաւ։ Եկեղեցիներուն և Քաղաքապետութեանց միջեւ կնքուելիք վարձակալութեան պայմանագիրը ո՛չ թէ միայն զայն կնքող երէցներուն համար պարտաւորիչ ըլլայ, այլ ապագայ բոլոր երէցներուն համար ալ, որոնք անոնց յաջորդը պիտի ըլլան։ Պապին այս նոր պահանջման առթիւ Պռիանի ինչ կը մնար ընել.—տեղի՞ տալ դարձեալ։ Ահա այս պատճառաւ է որ նախարարական ճգնաժամի մը վտանգը կը կարծուի։

Ժուժ Բլէմանսօ մինչև այսօր համբերեց որ Պռիան անապատ համբերութեամբ Պապին բոլոր բռածներուն հաւանի։ Հիմա կարդինալ Ռիշար Պապին հրամանաւ կը պահանջէ որ վարձակալութեան պայմանագիրը միմիայն որոշ երէցի կամ ժողովրդապետի անունով չըլլայ, այլ անիկա օրինական արժէք ունենայ նաև բոլոր ապագայ երէցներուն համար, այսինքն մի անգամ ընդմիշտ կնքուած ըլլայ պայմանագիրը։ Բլէմանսօ կը կարծէ թէ ասով Վատիկանի կողմէ փորձ մը կ'ըլլայ ֆրանսական Պետութեան պարտաւորիչ ընել կաթոլիկ նուիրապետութիւնը։ Եթէ կառավարութիւնը տեղի տայ որ վարձակալութեան պայմանագիրը մշտնջենապէս կնքուած ըլլայ բոլոր ներկայ և ապագայ ժողովրդապետներուն անունով, այն ատեն բացառիկ իրաւունքներու տէր կ'ըլլան դարձեալ հոգեւորականներ, և պետական օրէնքը դարձեալ սեղմուելու կ'ենթարկուի։ Այն ատեն ո՞ւր կը մնայ Բլէմանսոյի այն խօսքը, զոր սկզբէն ի վեր արտասանեց թէ «Մենք խօսակցութեան պիտի չբռնուինք կաթոլիկ եկեղեցիին հետ», կամ «Պապն հետ պիտի չխօսինք»։

Բլէմանսօ իր հիւանդութեան սենեակին մէջ խիստ սրտնեղութեամբ կը լսէր ա՛յն յաճախակի խօսակցութիւններուն վրայ, զորս կրօնից նախարար Պռիան կը կատարէր Ռիշար կարտինալին հետ։ Այս է պատճառը որ երէկ Բ. Բլէմանսօ Երեսփ. Ժողովին մէջ բացարձակօրէն պիտի պարզէր իր կրօնական քաղաքականութիւնը։ Ցայտնի է թէ Մ. Պռիան պիտի հրաժարի, բայց ա՛յսքան կարեւոր անձնաւորութեան մը կորուստը պիտի կրնայ չվնասել ամբողջ նախարարութեան։ Կրնայ ըլլալ որ Բլէմանսոյի և Պռիանի միջեւ պայքարը ամբողջ նախարարութեան անկումը առաջ բերէ, և ճգնաժամը վերջնական կառավարական ամբողջ փոփոխութեամբ։ Ամէն պարագայի մէջ Դանլիճին մէջ գժտութիւններ պիտի ծագին։ Ասիկա չորրորդ նախարարութիւնն է որ եկեղեցիին և Պետութեան միջեւ պայքարին զոհ պիտի ըլլայ։

(Նայէ Ֆրայէ Բրեսկ)

ԷՏՈՒԱՐԴ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԳԵՐՄԱՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀԵՏ.— Անգլիոյ Թագաւորը Բարիզ եղած միջոցին ընդունեց Բարիզի գերման դեսպան Բաուօ-ին իշխանին այցելութիւնը։ Խօսակցութեան միջոցին յիշատակուեցաւ կարգ մը լրագիրներու այն զրոյցը թէ Թագաւորին ճամբորդութիւնը կապ ունի Գերմանիոյ դէմ ծրագիրներու կազմութեան հետ։ Թագաւորը խնդաց, և յայտարարեց թէ ինք բնաւ Գերմանիոյ հակառակ վարմունք չունի, և թէ չատ կը յարգէ գերման կայսրը։

** Նիւքասըլ-օն-Թայնի առեւտրական սենեակին կողմէ տրուած հաւատարիմի մէջ Լոնտոնի գերման դեսպան կոմս Վոլֆ Մէթերնիխ բանախօսութիւն մը արտասանեց, որով կը յայտարարէ թէ որովհետեւ երկու երիրներուն վաճառականութեան և ճարտարարուեստին ներկայացուցիչները սրտագին բաղձանք մը ունին բարեւոք յարաբերութիւններ մշակելու, համոզում ցոյցացուցած է թէ երկու երկիրներուն տնտեսական զարգացումը իրենց բարեկամական զգացումներուն հակառակ չէ։ Նրկրի մը ներքին ճարտարարուեստական արժէքը ո՛րքան մեծ ըլլայ, ա՛յնքան աւելի ի վիճակի կ'ըլլայ ուրիշներուն օգտակար ըլլալու։

ՔՈՊՈՒՐԿԻ ԲԼԷՄԱՆԹԻՆ ԻՇԽԱՆԻՆ.— Գուլկարիոյ իշխանին մայրը, որուն մահը կը ծանուցանէ հեռագիրը, Լուի Ֆիլիբի աղջիկն էր։ Ծնած էր 1817 Յունիս 3ին, երբ իր հայրը դեռ Օրլէանի դուքս էր։ Բլէմանթին իշխանուհին 26 տարեկան էր, երբ 1843 Ապրիլ 20ին կարգուեցաւ Սաքս-Քոպուրկ Կոթայի Օկիւսթ իշխանին հետ։ 1840ին արդէն իր եղբայրը Նիմուրի դուքսը՝ կարգուած էր Քոպուրկի Վիքթորիա իշխանուհիին հետ, որ քոյրն էր Օկիւսթ իշխանին։ Իշխանուհին ամուսնանալով Վիեննա գնաց, և ընակեցաւ իր սկեսրայր Քոպուրկի Ֆէրտինան իշխանին ապարանքին մէջ։ Ամառները գրեթէ միշտ կ'ապրէր Էպէնթալ դղեակին մէջ, որ իր ամուսնին մահուանէն վերջ իրեն վիճակեցաւ։ Իշխանուհին իր գեղեցկութեամբ և իր հանճարով առաջնակարգ դեմ մը կը կազմէր Վիեննայի արքունիքին և ազնուապետական ընկերութեան մէջ։

Ցիսուն տարի առաջ Բլէմանթին իշխանուհի Բարիզ գնաց իր ծնողքին մօտ։ Բլէմանթին իշխանուհին Քոպուրկի Օկիւսթ իշխանին հետ իր ամուսնութենէն ունեցաւ երեք մանչ և երկու աղջիկ։ Երէց զաւակը, Քոպուրկի Ֆիլիբ իշխանը, որ իր հօր մահէն վերջ ժառանգեց Մաճառաստանի մէջ ընտանիքին կալուածները, 1875ին կարգուեցաւ Պելժիոյ Լուիզա իշխանուհիին հետ, որ երէց քոյրն էր Աւստրիոյ հանգուցեալ գահաժառանգ իշխանին կնոջ Սթէֆանի իշխանուհիին։ Երկրորդ որդին, Օկիւսթ իշխան, 1864ին կարգուեցաւ Պրազիլիոյ Տօն Բէտրօ կայսր երկրորդ աղջկան հետ, իշխանուհի Լէօբոլտին, որ 1871ին մեռաւ։ Օկիւսթ իշխան Պրազիլիոյ մէջ ծովակալի դիրք ստացաւ, բայց իր ամուսնին մահուանէն վերջ իր չորս զաւակներով Աւստրիա վերադարձաւ։ Երկու աղջիկներէն երիցագոյնը՝ իշխանուհի Քլոթիլտ ամուսնացաւ աւստրիական եռգէգ արիդուքսին հետ։ Ամալի իշխանուհին՝ Պաւերիոյ Մաքս Էմանուէլ դուքսին հետ, որ եղբայրն էր Աւստրիոյ Էլիզաբէթ թագուհիին։ Իշխան և իշխանուհի Մաքս Էմանուէլ մէկ տարուան մէջ մեռան չորս տարի ամուսնութենէ վերջ։ Ամալի իշխանուհին ծնունդէն տասներեք տարի վերջ ծնաւ, 1861 Փետր. 26ին, Գուլկարիոյ իշխան Ֆէրտինանտ, որ իր մօրը ամէնէն սիրելի զաւակն էր։ Բլէմանթին իշխանուհին 1881ին այրի մնաց իր ամուսինին մահուամբ։ Այն ժամանակէն ի վեր սուգի հագուստ հագած էր, և հանդիսական հացկերոյթներու մէջ ալ սեւազգեստ կ'երեւար։ Ներութեան օրերուն քիչ մը ծանր կը լսէր, և վերջին տարիներուն ականջի խողովակ մը կը կրէր, խուլերու յատուկ։ Մինչև իր մահուան օրը պահած էր իր դէմքին յատկանիշները, որոնց մէջ կը փայլէր Պուրպոնեան ընտանիքին թիփը։ Իր զաւակներէն ամէնէն աւելի Ֆէրտինանտ իշխան կը նմանի իր մօրը։ Իշխանուհիին մարմինը Քոպուրկի պիտի տարուի և հոն պիտի թաղուի ընտանեկան դամբարանին մէջ։ Բլէմանթին իշխանուհին մեծ հարստութիւն կը թողու, զոր ինք ժառանգած էր իր հօրմէն՝ Լուսի Ֆիլիբ թագաւորէն։ Բարիզի չրջակայքը ունի ամառանոց մը, որ տարեկան 35,000 ֆր. վարձք կը բերէ, և ունի նաև քանի մը միլիոն հնչուն դրամ, որ Անգլիոյ Պանքան դրուած է։ Իշխանուհին այս դրամին տոկոսովը միայն կ'ապրէր, հարիւրին 2½։ Բայց տոկոսին մէկ մասը դրամագլխին վրայ կը բարդուէր։ Տարեկան տոկոսն էր 28,000 անգլ. ոսկի։ Ասկէց զատ տարեկան 20,000 քուրսն կ'առնէր իբրեւ այրիութեան թոշակ։

ՅՕԳՈՒԼԷ ՔԱՐՏՈՒԶԶԻ, Իտալիոյ առաջին բանաստեղծը, որ վերջին անգամ Նապլէի մրցանակին արժանացաւ մեռաւ Պոլոնիա քաղաքին իր բնակարանին մէջ։ Հանգուցեալ գրագէտը ծնած էր Վալ տի Քասթօ (Բիզէի նահանգ) գիւղաքաղաքին մէջ 1836 յուլիս 27ին։ Նախնական ուսումը տեղւոյն մէջ առնելէն ետքը ուսուցիչ եղած է։ Իր բանաստեղծութեան առաջին հատորը պէտք եղած ընդունելութիւնը չգտաւ, բայց տակաւ առ տակաւ գնահատուեցաւ իր տաղանդը և իր հեռուներն իսկ ունեցաւ։ Ամէնէն առաջ Գերմանները մեծապէս գնահատեցին զինքը, եւ հռչակաւոր քննադատ Մոմզէն գովեստով հռչակեց անոր տաղանդը։ Իր երկասիրութիւնները չատ են։ Ամէնէն աւելի գրեց 1857—1888։ Նապլէի մրցանակին արժանանալը զինքը աշխարհածանօթ դարձուց։

Իտալիոյ նախարարաց խորհուրդը որոշեց Պետութեան ծախքով կատարել Քարտուչչիի յուշարկաւորութիւնը։ Երբեմնի վարչապետ Մ. Սանինօ պիտի առաջարկէ խորհրդարանին հանգուցեալին մարմինը Ֆիորէնցայի Սանթա—Քրոչէ եկեղեցին ամփոփել, ուր թաղուած են արդէն Իտալիոյ ամէնէն հռչակաւոր մարդիկը։ Ազգայնական ընտանիքէն իշխան մը ներկայ պիտի գտնուի յուշարկաւորութեան։

Քարտուչչի Իտալիային չատ քիչ անգամ դուրս կ'ելնէր։ չատ խնդրուեցաւ իրմէ որ անձամբ ստանայ Նոպէլեան մրցանակը Սթօքհոլմի մէջ։ բայց չգնաց։ Սաստատպէտ էր։ իր գործունէութեան մեծ մասը անցուց Պոլոնիի մէջ իբրեւ ուսուցիչ։ Երեսփ. Ժողովին մէջ Տէբրէթիսի վարչապետութեան օրով խիստ կը պայքարէր Երեսակ Զինակցութեան դէմ։ չէր ուզեր որ Իտալիա Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ հետ դաշնակցութեան մտնէ։ Հայրը բժիշկ էր, մայրն ալ Ֆիորէնցացի։ Լրջօրէն դասական դատարարութիւն մը ստացած էր, որ հիմը եղաւ իր ամբողջ քերթողական գործունէութեան։ Քարտուչչի առաջնակարգ լատինագէտ մըն էր ա՛նպէս որ իր Իտալերէն ոտանաւորները կարծես թարգմանութիւն մըն են Լատիներէնէ։ Իր կրթութիւնը վանքի մը մէջ առած էր, բայց բոլոր այս կարգի մարդոց պէս Քարտուչչի ինքզինքն ալ հակառակ էր կղերին։ 1857ին իր առաջին գործին մէջ արդէն հակառակորդ կը հանդիսանար եկեղեցական ազդեցութեան։ 1858ին քանի մը գրքագէտ բարեկամներու հետ գրական հանդէս մը հիմնեց, որ սակայն կարճատեւ եղաւ։ Քարտուչչի ո՛չ միայն բանաստեղծ էր, այլ նաև գրական պատմիչ եւ Իտալիոյ ամէնէն նշանաւոր գրագէտներէն մէկն էր։

ՔՐԴՆԻԿ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ

Մայր Աթոռի Կրօնաթերթին Դեկտեմբեր ամսոյ թիւին մէջ հետեւեալները կը կարդանք.

ՄԿՐՏՉ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՍԻՆՕԴՈՍ ՍԻՐՈՅ ԷՋՄԻԱԾՆԻ.—

Ի նկատ առեալ մեր զանձուկ վիճակ Մայր Աթոռոյս, զպարսիս հաստատութեանց նորա 30,000 ռուբլիս նաև զնաստուրանելիս նպաստամատոյց Ցանձնաժողովոյն զ20,000 ռուբլիս, հարկ անհրաժեշտ համարիմք առնել զհետեւեալ կարեւոր փոփոխութիւնս։

Ա. Բառնալ զսեղանատուն, զփուռն, զմառանատուն, զխոհանոցն ի 16-էն յունվարի, արձակելով ի նոյն ժամանակէ զամենայն ծառայս, որք են ի դոյն հաստատութիւնս տալով նոցա յամսոյ յամիս զռաճիկս յունուար, փետրուար եւ մարտ ամսոյ։ Մեն մի միաբանի ի փոխարէն անդեսան տալ ի սկզբան իւրաքանչիւր ամսոյ սննդադրամ զքսանական ռուբլիս և յայնմհետէ ձեմարանն ընկալցի ալիւր, զոր ունի պատրաստել ի փուռատուն վանուցս միջոցովք իւրովք հաց ի պէտս աշակերտաց։ Աշակերտք, որք բնակին ի հիւրատան Մայր Աթոռոյս, ունին ստանալ ճաշ ի սեղանոյ ճեմարանի մինչ ցմին մայիսի յառաջիկայ 1907 ամի։ Վանական վարչութիւն ստուգելով զցուցակս «Բային» ոտացողաց և որք կարօտ են հացի և կերակրոյ։ տայ նոցա դրամական նպաստ։

Բ. Զգաստարան բարեկարգել այսպէս։ Թողուլ զ18 ձիս վասն կառաց։ սայլի եւ հեծանելոյ։ վասն գութանի 8 գոմէշս եւ 4 եզինս եւ երիս կաթնատու կովս վասն Վեհարանի միմիայն, իսկ զմնացեալ անասունս ի վաճառ հանել ի մարտ ամսոյ։ Ունել զ3 ծառայս եւ զ3 կառապանս։

Գ. Վասն ճեմարանի սահմանեմք՝ սկսեալ ի 1907 ամէ ունել որդեգիրս միմիայն 100 թարց որդեգիր—թոչակաւորաց, որք խնամին նպաստիւք բարերարաց, իսկ մնացեալ աշակերտք լիցին երթեւեկք։ Կարգ եւ ձեւ ընդունելութեան երթեւեկաց եւ որդեգրաց թողումք ի վերայ մանկաբարձական ժողովոյն ճեմարանի, որ պարտի տալ ի տնօրինութիւն Մեր զտեղեկագիր մինչ ցl.ն ապրիլի առաջիկայ ամի։

Դ. Տալ զտպարանն կապալաւ այլում ցանկացողի եւ պատուիրել Մխիթար վարդապետի որոնել կապալառու և ի ձեռն Սինօդիդ կոել պայմանս ընդունմ։ Ցետ տուչութեան տպարանին ի վարձու զգրենս գտեալս անդ մանրամասն ցուցակաւ յանձնել միւմ ի միաբանից պահել յապահով տեղւոջ վասն ի վաճառ հանելոյ ցանկացողաց։

Ե. Պատուիրել Վանական Վարչութեան նախ՝ զկնի փակման սեղանոյ և պարագային ի վաճառ հանել զպատրաստի նիւթեղէնս ի վերայ միաբանից։ իսկ ի դէպս ոչ ցանկալոյ նոցա ի վերայ այլ ցանկացողաց։ երկրորդ՝ կազմել մանրամասն ցուցակս ամենատեսակ անօթոյ, գործեաց, կահ կարասեաց սեղանատան, փուռատան և մառանատան եւ պահել անկորուստ ընդ հսկողութեամբ Վանական վարչութեան։ Իսկ վասն չեմարանին տնօրինել զարժանն։

Զ. Հիւրոց ի հիւրատան տալ միմիայն ինքնաեռ, սենեակ եւ ծառայ։ պատուիրել հիւրընկալին առաջի առնել 95 յունուարի մանրամասն ցուցակ կահկարասեաց, սպիտակեղինաց և անկողնոյ ի հայեցողութիւն Սինօդի։

Է. Վասն անդեսան Վեհարանի վարիլ ըստ վերոյիշելոյն։ այն է կարճել զսուչութիւն նիւթեղինաց և տալ անդադրամ ըստ վերոգրեալ չափու առանձին հաշուեմատութիւն, որ ստուգեսցի յամսոյ յամիս ի Սինօդի ընդ այլ մատեանս վանական հաստատութեանց։

Ը. Վասն անդեսան Տաճարի ծառայողաց վարիլ ըստ վերոյիշելոյն։ տալով մատեան առանձին Տաճարին, յոր մտցի հաշիւ մոմավաճառութեան, գանձանակի, նուիրադրամոց թանգարանի և ս նդադրամոց, որպիսի մատեան ըստուգեսցի ի Սինօդին ընդ այլ մատեանս յամսոյ յամիս։

Ի 27 Դեկտեմբերի 1906 ամի
եւ ըստ տոմարիս ՌՃԾԶ
Ի Հայրապետութեան մերում ԺԴ. ամի
յԱյրարատեան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
Ի Վաղարշապատ, Թ. 1734

×

Հայրապետական տնօրէնութիւնք.—

Կանոնագ Ներսէս վարդապետ Մելիք-Թանգեանին, որով կարգաւոր է Դիւանապետ Ս. Կաթողիկոսի։

—Դեր. Տ. Գէորգ արքեպիսկոպոսի անունով որով պատուիրում է գոմարել միաբանական ժողով Մայր Աթոռի անտեսական վիճակի բարեաքման առթիւ։

—Ամեն. Պատրիարքի անունով Գրիգոր Բէհեանի ամուսնալուծութեան առթիւ։ Թ. 1106.

—Նոյն Պատրիարքին Յակոբ Բագրատունու ամուսնալուծութեան համար։ Թ. 1107.

—Կ. Պոլսոյ Ամեն. Պատրիարքի անունով, որով պատուիրվում է կազմել հոգեւորականներից եւ աշխարհականներից խառն ժողով և քննութեան ենթարկելով այրիացած քահանաների ամուսնութեան խնդիրը ուղարկել ժողովի կարծիքը։ Երուսաղիմայ Ամեն. Պատրիարքի անունով, նոյն մտքով. Սսոյ Ս. Կաթողիկոսի անունով, նոյն մտքով։ Ս. Էջմիածնի Սինօդի անունով, նոյն իմաստով։

—Վանայ առաջնորդական փոխանորդի անունով, որով լուծուեց վանեցի Խաչատուր Սմբատեանի իւր կնոջ Արմենուհոյ հետ եղած պակը և որոշուեց նոցա կրկին ամուսնութիւն։

Ս. Էջմիածնի Սինօդի անունով, որով պատուիրուեց 500 բրլ. տալ պատգամաւորների ժողովի ծախսերի համար։

—Ցանուն Գէորգ արքեպիսկոպոսի, որով Մայր Աթոռի անտեսութեան բարւոքման մասին տան յօդուածներն հաստատուեցին գործադրութեան համար։

—Սինօդին, որով պահանջուեց Գեր. Սուքիաս, Սեդրակեան, Ներսէս, Գարեգին Արքեպիսկոպոսների, Ցուսիկ եպիսկոպոսի, Մեսրոպ, Մխիթար Եղիշէ Մուրադեան, Կարապետ, Մաթէոս, Գարեգին, Խորէն Մուրադբէգեան, Եղիշէ Անարոնեան և Խաչիկ վարդապետների ծառայութեան ցուցակները։

—Ս. Էջմիածնի Սինօդի անունով, որով կարգուեց Ցուսիկ վարդապետը Մայր Աթոռի ներկայացուցիչ Ս. Էջմիածնի կալուածների խնդրի առթիւ հանգ. Նահապետ եպիսկոպոսի փոխարէն։

—Գեր. Սուքիաս արքեպիսկոպոսին որով կարգուեց վանական վարչութեան նախագահ, իսկ Կիւրեղ, Խոսրով, Ընձակ և Արտակ վարդապետները—անդամներ։

—Մխիթար վարդապետին, որով կարգուեց Տպարանի նախագահ, իսկ Իսահակ և Երեմիա վարդապետները՝ անդամներ։

—Խաչիկ վարդապետի անունով, որ կարգուեց Թանգարանապետ։

—Մեսրոպ վարդապետի անունով, որով կարգուեց մատենադարանապետ։

—Խորէն վարդապետ Լազարեանի անունով, որով կարգուեց տպարանական ժողովի անդամ։

—Գեր. Դաւեանդ Եպ.ի անունով, որով կարգուեց Մայր Տաճարի Լուսարարապետ։

—Վանական վարչութեան անունով, որով պատուիրուեց իւր անդամներից նշանակել՝ շտեմարանապետ, մառանապետ և անտեսուհ։

—Տ. Դաւեանդ եպիսկ.ին որը կարգուեց նախագահ վանական. վարչութեան։

—Իսահակ վարդապետ Տ. Միքայէլեանին, որը կարգուեց գանձապահ վանական. վարչութեան։

—Սինօդին, որով միաբաններից հետեւեալները նշանակուում են այս պաշտօններում։ Բառնաբաս վարդապետ Տաթեւի միաբան, Գեղամ վարդապետ Հաղբատի վանահայր, Միքայէլ վ. Սեւեան կամ Շահնազարեան, Ստեփան վ. իւր հայրենի տունն 15 ր. ռոճկով, Յակոբ վ. Հռոմաս վանք, Աբրահամ վ. Խծկոնից վանք, Հմայեակ վ. Հեչոռիսու վանք, Անտոն վ. Զարեգայ վանք, Ընձակ վ. Մողնի վանահայր և գործակալ, դպիր Խաչատուր Բլնի անառաջապահ։

×

Հայրապետական գոհունակութիւնք եւ օրհնութիւնք.— Կանոնագ յանուն Տիկ. Էլիզայի Նէվրուզ 405 ռ. նուիրաբերութեան համար Նորա ամուսին Արտակ Խանի մահուան առթիւ։

—Բարթող փաշայի անունով նուիրաբերութեան անունով.

— Պետրոս էֆ. Կարապետեանին — Գահիրէում։

—Ամերիկայի Ս. Առաջնորդին մի մասա ի շնորհելու մասին։

×

ԳԱՂՈՒԱԾՔ ՍԻՆՕԴԻ
ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ

Սեպտ. 11ին Սինօդը պատուիրեց բոլոր կոնսիստորիաներին ամէն տարի ներկայացնելու օրթոդոքս դաւանութիւնից Հայ եկեղեցու ծոցը մտողների ցուցակը։

Նոյն թուին Սինօդը պատուիրեց Վրաստանի Կոնսիստորիային, որ ամուսնացողն եթէ պատկանում է օրթոդոքս դաւանութեան, նախ պէտք է ընդունէ Հայոց դաւանութիւնը և ապա պակաւ նոյն ծիսի համաձայն։

Սեպտ. 13ին պատուիրեց Երեւանի Կոնսիստորիային Ադէքսանդրապոլի Սուրբ Գր. Նալբանդեանին յանդիմանել, որովհետեւ առանց իւր հոգեւոր

զաւակն էր։ Բլէմանթին իշխանուհին 1881ին այրի մնաց իր ամուսինին մահուամբ։ Այն ժամանակէն ի վեր սուգի հագուստ հագած էր, և հանդիսական հացկերոյթներու մէջ ալ սեւազգեստ կ'երեւար։ Ներութեան օրերուն քիչ մը ծանր կը լսէր, և վերջին տարիներուն ականջի խողովակ մը կը կրէր, խուլերու յատուկ։ Մինչև իր մահուան օրը պահած էր իր դէմքին յատկանիշները, որոնց մէջ կը փայլէր Պուրպոնեան ընտանիքին թիփը։ Իր զաւակներէն ամէնէն աւելի Ֆէրտինանտ իշխան կը նմանի իր մօրը։ Իշխանուհիին մարմինը Քոպուրկի պիտի տարուի և հոն պիտի թաղուի ընտանեկան դամբարանին մէջ։ Բլէմանթին իշխանուհին մեծ հարստութիւն կը թողու, զոր ինք ժառանգած էր իր հօրմէն՝ Լուսի Ֆիլիբ թագաւորէն։ Բարիզի չրջակայքը ունի ամառանոց մը, որ տարեկան 35,000 ֆր. վարձք կը բերէ, և ունի նաև քանի մը միլիոն հնչուն դրամ, որ Անգլիոյ Պանքան դրուած է։ Իշխանուհին այս դրամին տոկոսովը միայն կ'ապրէր, հարիւրին 2½։ Բայց տոկոսին մէկ մասը դրամագլխին վրայ կը բարդուէր։ Տարեկան տոկոսն էր 28,000 անգլ. ոսկի։ Ասկէց զատ տարեկան 20,000 քուրսն կ'առնէր իբրեւ այրիութեան թոշակ։

Յ

իշխանութեան թոյլատրութեան հեռացելէ երկար ժամանակով իւր պաշտօնատեղից։

Սեպտ. 22ին Սինօդը շրջաբերականով հրամայեց բոլոր Կոնսիստորիաներին մկրտել Հայոց եկեղեցու ծիսի համաձայն օրհնդոքս ամուսիններից ծնուած մանուկներին ծնողների համաձայնութեամբ։

Սեպտ. 25ին Սինօդը ուղարկեց Ս. Կաթուղիկոսի կոնդակի պատճէնը բոլոր Կոնսիստորիաներին այրի քահանաների երկրորդ ամուսնութեան առթիւ և պատուիրեց ժողով գումարել քննելու կոնդակի իմաստն և հետեւանքը ներկայացնելու Սինօդին։

Նոյն թուին Սինօդը թոյլ տուեց 52 տարեկան Համբարձում Տոմիթոյեանին ամուսնանալու 23 տարեկան Եղիսաբէթ Խրիմեանի հետ։

Նոյն թուին Սինօդը պատուիրեց Վրաստանի Հայոց Կոնսիստորիային թոյլ տալու Անուշկա Գրիգորեանին նորից ամուսնանալու մարդու անյայտութեան պատճառով։

Սինօդն որոշեց Սիսն վարդապետին իւր գործակից մի քահանայի հետ մարմնաւոր դատի յանձնել Նոր Բայազէտում գործակցութեան ժամանակ կատարած գռեհկութիւնների համար։

Սինօդն թոյլ տուեց Հռիփսիմէ Մալխասեանին կրկին ամուսնանալու, որովհետև ամուսինը տասնամեայ տաժանակիր աշխատանքի է դատապարտուած։

Հոկտ. 7ին Սինօդը քննելով Թէոդոսիա քաղաքի Ներսէս քնչ. Հերթեցեանի և նոյն քաղաքի ծխականների մէջ ծագած խռովութիւնները՝ վճռեց ենթարկել Ներսէս քհ. Հերթեցեանին եռամեայ ապաշխարութեան Սեւանի վանքում իւր կատարած անվայել եւ ապօրինի գործերի համար ընդ միշտ հեռացնելով Թէոդոսիայից։ Նոյնպէս և յանձնել ի դատ մարմնաւոր իշխանութեան իւրացրած 812 ռուբլու համար, որից 400 ռուբլին պակաս է Մայր Աթոռին, 200 ռ. Եալթայի ժողովրդեան։

Սինօդը որոշեց ի կատար ածել Տփխիսարնակ Բաղդասար Աբովեանի կտակը, որից 30000 ռուբլին նրա կին Նունեանի մահից յետոյ համարում Գէորգեան ճեմարանի սեպհականութիւն։ այդ փողի տոկոսով յիշեալ ճեմարանի սաներ պէտք է բարձրագոյն կրթութեան գնան։

Սինօդը որոշեց Սարգիս քահանային յանձնել մարմնաւոր իշխանութեան տանտամեայ Շահդան Սաղրեանին 23 ամեայ Շ. Հայրապետեանցի հետ պսակելու համար։

Սինօդը որոշեց յանդիմանել Աշտարակի եպիսկոպոսին 19ամեայ Գարեգին Տ. Կարապետեանին սարկաւագ ձեռնադրելու այլ և պաշտօնական գրութիւնից մէջ անպատշաճ բառեր գործածելու համար։

Սինօդը պատասխանեց Երևանի աբեղական գիմնազիայի տեսչին հայ եկեղեցական սօների վերաբերմամբ, որ յիշեալ գիմնազիայի հայ աշակերտները տօնելու են Աստուածածնի աւետումն, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի մուտն ի Վիրապն. Ս. Թարգմանչաց Ս. Թադէոս և Բարդուղիմէոս առաքեալների, Ս. Ղևոնդեանց, Ս. Կաթուղիկոսի անուանակոչութեան տօները։

Երեմիա վարդապետը նշանակուեց Մայր Աթոռի տպարանի պատասխանատու անձը։

Սինօդը մերժեց Ղարաբաղի թեմի Դիզանակ գիւղի երկու ապօրինի կենակցողների խնդիրը պսակուել, գրանուելով աղգակցութեան չորրորդ աստիճանում։

Սինօդը թոյլատրեց Ղարաբաղու Կոնսիստորիային երեք հոգաբարձու նշանակել Գանձասարի վանքի բարեկենութեան համար՝ տալով հարկաւոր ծախսը։

Նոյմ.ի 1ին Սինօդը լսեց և Ս. Կաթուղիկոսի անօրէնութեան յանձնեց Սուքիաս արքեպիսկոպոսի անպատուութեան գործը։

Նոյ. 8ին կրկին ամուսնանալու իրաւունք տուեց Տփխիսեցի Դարինկա Հէյրանեանին մարդու անաւակ ընթացքի պատճառով։

Սինօդը խնդրեց Ս. Հայրապետէն՝ Սանահնի վանահայր նշանակել Մայր Աթոռի միաբաններից մէկին, ապա համարելով նոյն պաշտօնից Գարեգին արքեպիսկոպոս Սաթունեանցին։

Սինօդը որոշեց Ն. Սրբութեան ուղղութիւնը հրաւիրել այն հանգամանքի վրայ, որ Մայր Աթոռի միաբաններից շատերը հրաժարուում են Սինօդի յանձնարարութիւնները կատարելուց։

Սինօդը պատասխանեց Երևանի աբեղական գիմնազիայի տեսչին հայ եկեղեցական սօների վերաբերմամբ, որ յիշեալ գիմնազիայի հայ աշակերտները տօնելու են Աստուածածնի աւետումն, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի մուտն ի Վիրապն. Ս. Թարգմանչաց Ս. Թադէոս և Բարդուղիմէոս առաքեալների, Ս. Ղևոնդեանց, Ս. Կաթուղիկոսի անուանակոչութեան տօները։

Երեմիա վարդապետը նշանակուեց Մայր Աթոռի տպարանի պատասխանատու անձը։

Սինօդը մերժեց Ղարաբաղի թեմի Դիզանակ գիւղի երկու ապօրինի կենակցողների խնդիրը պսակուել, գրանուելով աղգակցութեան չորրորդ աստիճանում։

Սինօդը թոյլատրեց Ղարաբաղու Կոնսիստորիային երեք հոգաբարձու նշանակել Գանձասարի վանքի բարեկենութեան համար՝ տալով հարկաւոր ծախսը։

Նոյմ.ի 1ին Սինօդը լսեց և Ս. Կաթուղիկոսի անօրէնութեան յանձնեց Սուքիաս արքեպիսկոպոսի անպատուութեան գործը։

Նոյ. 8ին կրկին ամուսնանալու իրաւունք տուեց Տփխիսեցի Դարինկա Հէյրանեանին մարդու անաւակ ընթացքի պատճառով։

Սինօդը խնդրեց Ս. Հայրապետէն՝ Սանահնի վանահայր նշանակել Մայր Աթոռի միաբաններից մէկին, ապա համարելով նոյն պաշտօնից Գարեգին արքեպիսկոպոս Սաթունեանցին։

Սինօդը որոշեց Ն. Սրբութեան ուղղութիւնը հրաւիրել այն հանգամանքի վրայ, որ Մայր Աթոռի միաբաններից շատերը հրաժարուում են Սինօդի յանձնարարութիւնները կատարելուց։

Սինօդը պատասխանեց Վրաստանի Կոնսիստորիային ընդունել հանգուցեալ Աւետիս Ղուկասեանի կտակ կատարներից Ս. Կաթուղիկոսի պատուէրի համաձայն Ղուկասեանի կտակած 60,000 ռուբլին և ներկայացնել Սինօդին, որպէս զի գործ ի դրուին կտակի համաձայն այդ գումարի տոկոսները։

Սինօդը լուծեց Աղջաղալա գիւղի Եղոյեան ամուսինների պսակը մարդու անընդունակութեան պատճառով, և թոյլ տուեց կնոջը նորից ամուսնանալու։

Սինօդը լսելով Շուշի քաղաքի Եղիշէ քհ. Թարխանեանի քննութիւնը Տաթեւի փոխանորդ Ներսէս վարդ. Մելիք-Թանգեանի գործերի մասին, որոնք ճանաչեց Ներսէս վարդապետին, համար լալ նրա դէմ եղած բողոքներն ամբաստանութիւն և վճռեց պահանջել քննիչ Եղիշէ քահանայի ծախքերը ամբաստանողներից։

Սինօդը կարդաց յանձնաժողով Ս. Կաթուղիկոսի կոնդակի համաձայն կազմելու առաջիկայ 1907 թուի համար Մայր Աթոռի նախահաշիւը. յանձնաժողովի անդամներն են— Բարգէն, Ներսէս, Կիւրեղ, Մեսրոպ, Մխիթար վարդապետները, որոնց պատուիրուեցաւ մինչև սոյն դեկտ. 25ը ներկայացնել նախահաշիւը։

Սինօդը հրաման ուղարկեց Շամախու Կոնսիստորիային ընդունել Բագու քաղաքացի Վերա Գուսավկովային Հայ Եկեղեցու ծոցը։

Սինօդը նշանակեց վերատուգիչ յանձնաժողով Ներսէս, Բարգէն և իսահակ վարդապետներից բաղկացած՝ ստուգելու էջմիածնապատկան գիւղերի ապառիկների և միւս հաստատութիւնների հինգ տարուայ հաշիւները։

Զանազան տեղեկութիւններ. — Սոյն համարում ապած է և Ն. Ս. Օծութեան այն կոնդակը, որով փոփոխութեան է ենթարկուում վանքի մինչև այսօր պահպանուած ամուսնութեան ձեւը։ Պատճառը հարկաւ վանքի նիւթականի սուղ դրութիւնն է։ 1907ի յունուարի 1ին Մայր Աթոռը ունէր 60,000 ռուբլու չափ պարտք, որը պիտի լրացնի և ապա սկսի իւր 1907 թուի նոր տարու ծախքերի շրջանը։ Սինօդական և նախահաշիւ կազմող հարց ժողովը ի նկատի ունենալով սուղ դրամական կացութիւնը Մայր Աթոռի, որոշեց այդ փոփոխութիւնները կատարելու նախագիծը կազմել և զեկուցանել Ս. Կաթողիկոսին ի տնօրէնութիւն։ Որը տեսնելով իրերի նեղ կացութիւնը հրամայեց այդ կոնդակով ի կատար ածել խորհրդի որոշումը։ Վերանում են հացատուները, մասանը, փուռը, ագարակի մեծամասնութիւնը, հիւրընկալական ծախքերը և ճեմարանի տնտեսական մասը։ Մայիսից սկսած ճեմարանը կունենայ միայն 100 հոգի որդեգիր էջմիածնի անունով բացի այն որդեգիրներից, որոնք պանսիոնատն դրսի բարերարների հաշուով։ Ուսումն կլինի ձրի բոլորի վերաբերմամբ, թոշակաւորներին կյատկացնուի 15–18,000 ռուբլի, որոնք կամ կապրին ներսում, կամ թոշակ ստանալով՝ դրսում, իսկ մնացած բոլոր աշակերտները երթեւեկ կլինին։ Նիւթականի սղութեան գլխաւոր շարժարիթ էր թեմի պատուոյ արդիւնքների նուազումը, նոյն իսկ իսպառ վերացումն Մայր Աթոռի միակ յոյսը մնում է դնել իւր տեսչական կալուածների վրայ, որոնցից դժբախտաբար վերջին տարիներս դժուարութեամբ են ժողովւում հասանելիք տուրքերը։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ կը գումարուի այսօր Պատրիարքարանի մէջ։ Իսկ Բաղ. ժողովոյ նիստը այս շաբթու յետաձգուեցաւ։

ԽԱՍԴԻՒԴԻ Ներսէսեան վարժարանին ի նպաստ ներկայացում մը տրրուելու համար Թաղ. Խորհուրդը դիմում ըրած է պատկանեալ իշխանութեան մօտ՝ հարկ եղած հրամանը ստացուելու համար։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հոր անուան տաբեդարձին առթիւ այսօր Ն. Սրբազնութիւն կը նախագահէ Մայր եկեղեցւոյ արարողութիւններուն. այս առթիւ պիտի պատարագէ Տ. Արտաւազդ Վրդ. Դալէնտէրեան։ Արարողութիւններէն ետք Ն. Սրբազնութիւն Պատրիարքարանի մէջ կ'ընդունի շնորհաւորութիւնները՝ մայրաքաղաքիս հայ և օտարազգի երեւելի անձնաւորութեանց։

ՊԱԼԱԹԻ Ցունական Այսօր Վասիլիոս բարեսիրական ընկերութիւնը հետեւեալին հրատարակութիւնը կը խրդրէ մեզմէ.—Պալաթի Այսօր Վասիլիոս բարեգործական ընկերութիւնը ողբացեալ Վահէ. Գրիգոր Խան Շամամանճեանի մահուան ցաւագին լուրն առնելով անմիջապէս արտասովոր նիստ մը գումարեց և հետեւեալ որոշումները տուաւ ի նշան խորին երախտագիտութեան հանդէպ իր եռանդուն պաշտպանին, 1.—Պատուիրակութիւն մը ղրկել հանգուցեալին յուղարկաւորութեան հանդէսին։—2. Ցաւակցական նամակ մը գրել սգաւոր ընտանիքին։ 3.—Իր որոշումները հրատարակել տեղական թերթերուն մէջ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷՆ կը գրեն մեզի.—Ամսոյս 4ին, կիրակի առտու քաղաքիս Ս. Աստուածածնայ եկեղեցիին մէջ քահանայի ձեռնադրութիւն կատարուեցաւ Վիճակիս Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս Ս. Արքեպիսկոպոսի կողմէ։ Եկեղեցին հանակ չոր ցուրտին լեցուած էր երկսեռ բազմութեամբ. երգեցողութիւնք խիստ ներդաշնակ կատարուեցան Դրպրաց դասու և երգեցիկ գպրոցական մանուկներու կողմէ։ Ընծայացուն բնիկ Պոլսեցի և Տիրայր Ծ. Վ.ի հօրքեռորդին՝ Գրիգոր Ց. Աժտէրխանեանն է քառասունեւոթը տարեկան, հինգ զաւակներու հայր. շատ գիւղեր քաղաքներ պտտած է ուսուցչութեան պաշտօնով, վերջերս ալ Ատաբազարի Ս. Հ. Թաղի Ազգ. վարժարանին մէջ կը պաշտօնավարէր։ Խարտեշկակի պաշտօնը կատարեց Տէր Ոսկի քնչ. Պիպիեան, Նորընծան կոչուեցաւ Տ. Արիստակէս։ Այս ձեռնադրութիւնը յանձնարարուած էր Պատրիարքարանէ՝ Կրօնական Ժողովին և Ս. Պատրիարքին հաւանութեամբ։ Նորընծան վաղը ճամբայ կ'ելլէ իր նոր պաշտօնատեղին Քասթէմունիի վիլայէթի Թաշքէօբրու գիւղը որուն եկեղեցւոյն վրայ ձեռնադրուեցաւ։

ՌՈՒՍԱՀՊԱՏԱԿ Պրն. Անտրոնիկ Իսանէեանց, բնիկ ռումանահայ, Քիշնեցի (Պեսարապիա), որ Բարիզի մէջ մնաւ անցեալ շաբթու, իր մահէն վեց ամիս առաջ, Քիշնեւի Ռուս Նօտարութեան ձեռամբ, իր կտակագրին վերացեալ մէկ պատճէնը հաղորդած էր Ս. Պատրիարք Հօր, որ ի լուր անոր մահուան, կը հետամտի կտակին գործադրման, հարկ եղած պաշտօնական դիմումները ընելով։ Կտակին համեմատ, հանգուցեալը 138,000 ֆր. Թողած է Պանգայի մը մէջ, ճաբանելէն և հայերէն լեզուի վրայ իր ընդարձակ երկասիրութեան հրատարակութեան ծախսուց համար։ Նաև, 120,000 ռուպլի առնելիք ունի զանազան պարտականներու վրայ որոնք գրաւներ (իպոթէք) տուած են իրեն, և 50,000 ռուպլիի արժէքով ալ արժէթուղթ ունի Պանքայի մը մէջ։ Ահա այս վերջին երկու գումարները Պրն. Իսանէեանց կտակած է Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքարանին, յօգուտ անտէրունչ և չքաւոր մանկաւոյն պահուղ Հաստատութեանց պէտքերուն համար։

ԱԶԳ. ՀԻՄՆԴԻԱՆՈՑ. — Գրիգոր Խան Շամամանճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են. Նախորդ գումարը 1728։ Վահան էֆ. Էսատեան 216, Կրօնիկ և Կարապետ էֆ.ք Փափազեան 216, Ցավէտի էֆ. Թոգաթեան 216, Եղբարք Թոքալեան 216, Գէորգ էֆ. Ժողէֆովիչ 108, Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկերտան 108, Տիկին Երանուհի Նէվուզ 108, Պեարոս էֆ. Մոմճեան 108, Մինրան էֆ. Իւսլիւճեան 60. Մ. Գասարա Հեռ 108. Վ. և Հ. Տ. Ներսէսեան եղբարք 108։

ԳԱԼՖԱՍԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ. — Խնամակալութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Գրիգոր էֆ. Ցակոբեան Վահէ. Գրիգոր Խան Շամամանճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ երեք օսմ. ոսկի նուիրած է նոյն հաստատութեան։

ՀԱՆԴԻՍԵԱԼ Գրիգոր Խան Շամամանճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրեցին Տեարք Ժ. և Ա. Մարկոսեան կարօտ Ուսուցչաց Օգնութեան Մնաւակին։

ՍԱՆՋՈՒՄԷԻ ԱՐՔԱՆԱՊՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆԵՌԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր Մաքրիգիւղ, Փափազեանց թանկարանին մէջ տեղի ունեցաւ Մարգար էֆ.ի որդւոյն Հրանտ էֆ. Թաշճեանի նշանախօսութիւնը Օրիորդ Սիրանոյշ Կ. Վարդանեանի հետ, ներկայութեանը բազմաթիւ ազգականներու և բարեկամներու որոնք փութացեր էին յայտնել իրենց խնդակցութիւնը։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՍԷՔ. ԳԷՈՐԳ ԷՖ. ՔԷԼԷԿԵԱՆԻ

Երէկ ժամը 4ին Գալատիոյ Ս. Թագաւոր եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը հնագիտական առարկաներու ծանօթ վաճառական Գէորգ էֆ. Քէլէկեանի ի ներկայութեան Հայ և օտարազգի յուղարկաւորներու խուռն բազմութեան մը։ Եկեղեցին այս առթիւ լուսազարդուած էր։ Դագաղը կը կենար չքեղ մահաբեմի մը վրայ, շրջապատուած սև շղարշներէ և մոմերէ. հանգուցեալին ընտանիքին փափաքին համաձայն ծաղկեպսակ չէր ղրկուած։

Կը նախագահէր Գեր. Տ. Գէորգ եպ. Երէցեան իր շուրջը ունենալով Տ. Տ. Եղնիկ Գալիպճեան, Ներսէս Դանիէլեան, Ղեւոնդ Դուրեան և Գրիգորիս Պալաքեան Վրդ.ները ու Սկիւտարի, Գալատիոյի ամբողջ քահանայից դասը, ինչպէս նաև մայրաքաղաքիս զանազան եկեղեցիներէ եկած բազմաթիւ քահանաներ։ Արարողութիւններէն ետք, բեմ ելաւ Գէորգ Եպսկ. և բնաբան ունենալով «Արթուն կացէք զի ոչ գիտէք երբ Տէր Տանն գայցէ» Աւետարանին խօսքը. պարագային յարմար յուզիչ դամբանական մը խօսեցաւ։

Աւետարանի յաւիտենական ճշմարտութեան խօսքը իր արձագանգը գտած է այստեղ։ Մարդ ո՛վ մարդ որ այսօր մեծատուն են, աշխարհիկ փառքերէ ու պատիւներէ շլացած, հացկատակներ շուրջդ կը յաձեն, ամէնուրեք փառք պատիւ կ'ընծայեն ձեզ մամոնային սիրոյն համար, սակայն ընտ. ձախորդութիւն մը կուգայ տապալել ամէն ինչդ, պատիւ, անունդ են., և անոնք որ երբեմն շահախնդիր ծեքծեքումներով շուրջդ կը յաձէին, անոնք խոյս կուտան երբ քեզի կը տեսնեն։ Այսօր գիտուն մըն ես, աշխարհահռչակ համբաւ մը ունիս, գրիչդ ամբողջ աշխարհի հիացում կ'ապէտ, ամբողջ մտքեր ու սրտեր կը հրապուրէ, անա մտային ինչին խանգարում մը կուգայ միանգամ ընդ միշտ խաթարել պատիւդ, համբաւդ ու գրիչդ։ Անա այս է եղբարք աշխարհիկ կեանքի ելեւէջը։

Բոլոր ասոնք սակայն այնքան վրնտալի չեն թուիր որքան մանուանս տխուր սարսուռը։

Հանգուցեալը 75 տարիի կեանք մը վարած է. պարկեշտ ու պատուաւոր վաճառական մը եղած է, 35 տարիներ շարունակ այս ասպարէզին մէջ ապրելով ո՛չ միայն մայրաքաղաքիս այլ և եւրոպական երկիրներու մէջ ալ մեծ համբաւ կը վայելէր։ Բայց յանկարծակոյս մահը եկաւ խլել զայն մեր ձեռքէն իր ընտանիքին անդամները ազացընելով։

Ն. Գերապատուութիւն հանգուցեալին յաւիտենական հանգիստ և իր եղբարց Բարիզի պարկական հիւպատոս և հնագիտական առարկաներու ծանօթ վաճառական Վահէ. Տիգրան Խան Քէլէկեանի, Գրիգոր և Ցակոբ էֆ.ներուն և քոյրերուն երկնային մխիթարութիւն մաղթեց։

Ցեռոյ թափօր կազմուեցաւ և դագաղը առաջնորդուեցաւ մինչև եկեղեցիին բակին դրան առջեւ, ուր հանգուցեալին դագաղը չքեղ մեռելակառքի մը մէջ դրուելով փոխադրուեցաւ տեղւոյն Ազգ. գերեզմանները, որուն հետեւեցան նաեւ յուղարկաւորներու կառքերը։

Կերտները և ծոպերը կը կրէին Տեարք՝ Արթաքի Ներկարարեան, Դաւիթ Առաքեան, Վանն Փափազեան, Աբրահամ Շատան, Զարեհ Զատէեան, Մէնախիմ Սատրգ. Լուսաւոր Սապախ, Տավուտ Սէրեան, Մէնախիմ Եաֆէթ, Ճէմալ Սրբեանի, Երուանդ Պէկեան, Անդրանիկ Ալթունեան։

Ներկայ էին ի մէջ այլոց Տեարք՝ Վահէ. Մաթուս Ուենեան, Ցարութիւն Ասլանեան, Տիգրան Բարադիան, Բարսեղ Մանուկեան, Ցեսու Շամամանճեան, Սէլիմ Սիրեանի, Զարմայր Ճշմարտախօս, Նաղարէթ Սէլեան, Հեթում Սեթեան, Տօքթ. Նալպանտեան, Արմենակ Մանուկեան, Մանուկ Գոչունեան, Գրիգոր Նագաչեան, Դառնիկ Սարգիսոփ. Հաճի Ավրամ, Սալամ Սատիգ, Եասէֆ Սինա, Լեւոն Բանիկեան, Արամ Թիրեաքեան, Էպէեան, Մ. Վիչենցո, Միշել Ռուսօ, Տավուտ Սէուրան, Օգսէն Քիւրքճեան, Կիւլպէնկ Կիւլպէնկեան, Ց. Թոփալեան, Խոսրով Ճանպէէնեան, Ստեփան Քավանոզեան, Գրիգոր Քէլէկեան, Ինճիճեան եղբարք, Աբրահամ Շատան, Ռուբէն Քէմհանճեան, Սարիմ Աւագեան, Պողոս Քաքմանճեան, Սապախ եղբարք, Ցակոբ Ինճէեան, Արթաքի Ներկարարեան, Ցակոբ Տ. Մարտիրոսեան, Ազաթոն, Օնէկ Սարքճեան, Երուանդ Շնորհքեան, Աթանագինէ Արապեան, Գառնիկ Ճէվահիրճեան, Անթիքաճի Սատրգ էֆ., Անտոն Կտաղլու, Գարեգին Փիւսիլեան, Երուանդ Տուտեան, Ավրամ Կապայ, Եասէֆ Սինանի, Ավրամ Եէֆթ, Մէնախիմ Եէֆթ, Ոսանիկ Զարփրգեան, Ցարութիւն Ռիսթէմեան, Փիւսկիւլճեան եղբարք, Երուանդ Վարդանեան, Ցարութիւն Դիմաքսեան, Ցովհաննէս Թէլպէեան, Անդրանիկ Խիւտալէրտեան, Զարեհ Զատէեան, Գրիգոր Թալէմքարեան, Դաւիթ Առաքեան, Միսաք Զաւորճեան, Մաղաք Մաղաքեան, Արամ Մնակեան, Գրիգոր Զօպանեան, Պետրոս Մեսրոպեան, Պարսից դեսպանատան երկու դասակները և այլ բազմաթիւ անձնաւորութիւններ։

Խմբագրութիւնս այս տխուր առթիւ իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցելոյն եղբարց, քերց և պարագայից։

*** Գէորգ էֆ. Քէլէկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրուշ նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին Ցակոբ էֆ. Ինճիճեան։

Քէլէկեան ընտանիքը և պարագաները իրենց խորին շնորհակալիքը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք ներկայ գտնուելով Գէորգ էֆ. Քէլէկեանի յուղարկաւորութեան, իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին։

ՐԷՍՄԻ

ՆԸՇԱՆ

Զօր ատենագը միութեարբգիլբղբնատ Պիզա ատենագը միութեարբգիլբղբնա Թային պուրրուլմուշ օլան սատէթլու Բէշիա փաչա հազրէթլերինէ իքնճի բիւթպէտէն Օսմանի նշանը ալիսի իսան պուրրուլմուշ սբր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԽԱՂԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՓԻՈՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ.—Բերայի կառավարչութիւնը որոշեց փակել տալ Դալաթիա գտնուած խաղատուները և այն սրճարանները ու պանդոկները ուր ափիոն (էարաբ) ծխելու մոլութիւնը տեղի կ'ունենայ ամենաւորաբար։

ՔԷՍՄԱՆԹԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ ՄԱՀԸ.— Վիեննայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պուլկարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանին մայրը՝ Քէսմանթին իշխանուհին ուրբաթ օր յանկարծամահ եղած է նոյն քաղաքին մէջ։ Ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր և մէկ օր առաջ Սոֆիայէն Վիեննա գացած էր։ Բժիշկները առատուն լաւ գտած էին Քէսմանթին իշխանուհին վիճակը, սակայն յանկարծական նուազում մը ունեցաւ։ Ընտանիքին բոլոր անդամները, զաւակները Ֆէրտինանտ իշխան, Ֆիլիբ և Աւկուստ իշխան ներկայ էին։ Իշխանուհին օրի տկարութիւն ունենալով չսթափեցաւ և եւրոպական ժամ 9.20ին հոգին աւանդեց։ Կէս օրէն երկու ժամ ետքը Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը Քոպուրկի գերդաստանին բնակավայրը երթալով, ցաւակցական այցելութիւն տուաւ։ Կայսերական գերդաստանին բոլոր անդամները և արտաքին գործոց նախարարն ալ անձամբ ցաւակցութիւն յայտնեցին։ Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Վիեննայի մէջ և մարմինը պիտի փոխադրուի Կոթա։ Քէսմանթին իշխանուհին կենսագրական գիծերը կարդալ մեր քաղաքական բաժնին մէջ։

*** Սոֆիայի մէջ ցաւ պատճառեց Քէսմանթին իշխանուհին մահուան գոյժը։ Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարը կառավարութեան կողմէ ներկայ պիտի գտնուի իշխանուհիին յուղարկաւորութեանը. ինչպէս նաեւ Սոպրանիէին տեղապահը Մ. Կոսէվ։ Պուլկարիոյ մէջ պաշտօնական սուգ պիտի բռնուի։

*** Պոլսոյ պուլկար գործակատարութիւնը ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց Ֆէրտինանտ իշխանին։

ԴՈՆԵԱՑԻ նոր կուսակալ Բէշատպէյ, իր նախորդ պաշտօնատեղիէն՝ Տրապիզոնէն Պոլիս ժամանեց և ուղղակի Կայս. Պալատ գնաց։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ նոր դեսպան Մ. Նէնատովիչ այսօր Պոլիս կ'ապատուի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ պաշտօնեաներուն ծանուցուեցաւ թէ կալուածամարի տեղ չգրանցագրուած հողերու և կալուածներու տուրքերը նոր սահմանուած արժէքին վրայէն գանձուին. իսկ մինչեւ երեւան եկած թուականը դիզուած տուրքերն ալ մաս առ մաս գանձուին։

ԹԻՖԼԻՍ Դէմ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը հրանգ ղրկեց ամէն կողմ թէ Թիֆլիսի հիւանդութեան ճարակման առաջքը առնելու ամէնէն գլխաւոր միջոցն է ջուրերուն մաքրութիւնը, որով հարկ է որ ջուրերը բացուելայ չոսին և հեղեղեալ միջոցներ ձեռք առնուին, որպէս զի ջուրերը երկաթէ կամ հողէ խողովակներու մէջէն հոսին։

ԱԶԳ. Շոգենաւային օտար ընկերութեանց Ծովային Սենեակը կը ծանուցանէ Պոլսոյ վաճառականներուն որ բրանգիդ և պահրեն գործառնութիւն ընել ուզողները, եթէ Մաքսային վարչութեան կողմէ արտօնագիր չունին, պարտաւոր են Ապրիլ 1.14էն կրկին մաքսատուրքի գումար մը աւանդ ձգել կամ անոր համապատասխան երաշխաւոր մը տալ։ Նոյնպէս կը ծանուցուի որ պահրեն գործողութեան համար մաւունա գրուած ապրանքները եթէ չգենաւին գալէն մինչեւ երկու օր չտացուին, Մաքսատան վարչութիւնը պաշտօնապէս մթերանոց պիտի հանէ նոյն ապրանքները, ամէն ծախք և վնաս ապրանքին տիրոջ պատկանելու պայմանաւ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ ծագեցաւ երէկ Եէնի-Շէհիր, ձկնորս Կարապետի տունէն, բայց վարագոյրները միայն այրեցան։

*** Ղալաթիա, Էմէքսիզ փողոց, ատաղձի գործարանին տախտակորմէն ներս հրձգութեան համար քարիւղոտ լաթեր և այլն ձգուած ըլլալով քննութեան ձեռնարկուեցաւ։

ՑՈՒՍԱՀԱՏ.—Դումգաբուշի ձկնորս մը Տիմիթրի, առջի օր փորձեց անձնասպան ըլլալ դաշոյնով։ Իր վիճակը յուսահատական չէ։ Տիմիթրի գինովութեան մէջ գործած էր այս արարքը։

ՄԱՀԱՑՈՒ ՓԼՈՒԶՈՒՄ.—Երզրուսէն կը գրեն թէ Թորթում գիւղախումբին Շէչէկ գիւղին մէջ Սիմոնեան Պողոսի խանին տանիքը յանկարծ փլաւ և փլատակներուն տակ մնաց Բաքրատ և Սարիհ անուն երկու ճամբորդ, ինչպէս նաեւ չորս ջորիներ։ Միւս ճամբորդները աղատուեցան։

ԳՈՂ ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ.— Գրած էինք թէ Թիւնէլ խանին մէջ բնակող փաստաբան Փափազեան Եուբէն էֆ.ի ապատուհին՝ Մարիքս 70 ոսկի գողնալով փախած էր։ Իմացուեցաւ որ գող աղջիկը Ցունաց հիւանդանոցին մէջ կը դարմանուի. հարցաքննուեցաւ և յայտարարեց թէ դրամները գողնալէ ետք Ռէնի-Փաշան, նաւավար Նիքոլիի տունը գացած է, ուր 40 ոսկին Նիքոլիի և 20 ոսկին ալ ուրիշի մը տուած է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 17 Փետր.— Նախարարաց խորհրդին մէջ, ծանր գժտութիւն ծագեցաւ Քէքմանսոյի և Գոխանի միջև։ Վարչապետը պահանջեց որ չուտ վերջանայ Սէնի կառավարչին և Բարիզի արքեպիսկոպոսին միջև բանակցութիւնը։ Գոխան ըսաւ թէ պէտք է շարունակել բանակցութիւնը։ Քէքմանսօ պատասխանեց թէ նոր յապաղումներ չուզեր, և երկուշաբթի երեսփ. Ժողովին պիտի դիմէ, իմանալու համար թէ մեծամասնութիւնը ինչ կ'ըսէ, կը հաւանի Դանլիֆին եկեղեցական արդի քաղաքականութեան։ Երեքշաբթի մէջ օրնէ և կիրէս հարցապնդում պիտի ընեն Բաժանման Օրէնքին կիրառութեան վրայ։ Վիճաբանութիւնը վերջնական պիտի ըլլայ։ Գոխան առանձինն պիտի պաշտպանէ իր խաղաղարար քաղաքականութիւնը, Քէքմանսօ պիտի մեղադրէ երբ հարկ տեսնէ։ Դանլիֆին մէջ անհամաձայնութիւն ըլլալը հաստատուած է։ Բարիզի արքեպիսկոպոսութեան և Սէնի կառավարչին միջև բանակցութիւնը (կրօնային գումարումներու վրայ) ընդհատուեցաւ։ Բալվատոս և Սէնէ-Ուազ գաւառներու մէջ Ներկայսի համար երկու ընտրութիւնները եղան, և երկու չափաւորներ ընտրուեցան։ Բարիզի նորաստատ կաթոլիկ (հերձուածող) եկեղեցիին մէջ չորս պատարագ եղաւ։ Աղմուկ լսուեցաւ քանիցս։ Ոստիկանութիւնը շատ մը ձերբակալութիւններ ըրաւ։ Կ'ըսուի թէ Պանքանեը կ'ուզեն տապալել Քէքմանսոյի Դանլիֆը, Բայոյի օրինագծին պատճառաւ (եկամտահարկ)։ Եկեղեցական խնդիրը պատրաստակ մընէ լսել։ Կը յուսացուի որ յաջորդ Դանլիֆը պիտի զբաղի միայն եկեղեցական խնդրով, և եկամտահարկը կը յետաձգուի։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԼՆ.— Կեդրոնական կառավարութեան և Քալիֆորնիոյ պատուիրակներուն միջև համաձայնութիւն գոյացաւ։ Քալիֆորնիոյ գպրոցները պիտի ընդունուին ճապոնցի աշակերտները, Ճապոնցիներու և ուրիշ Ասիացիներու Քալիֆորնիա գաղթման վերաբերեալ օրէնքը բարեփոխուելուն պէս։

ԹԱՆՃԷՐ.— Շատ մը զօրք համախմբուեցաւ Ֆասի մէջ միջազգային ոստիկանութեան կազմութեան համար։ Գասպայի միջնաբերդին մէջ պիտի գումարուի դեսպանական մարմինը, Ալժեզիրասի որոշումներուն գործադրման համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թագաւորը մեծ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Լա Հէյլի ժողովին ռուս պատուիրակ Տ. Մարդէնի։

ՊՐՈՒՍԷԼ.— Պելժ կառավարութիւնը դժգոհութեամբ լսեց Պարսկաստանի մաքսատանց ընդհ. անօրէն նասուի պաշտօնանկութիւնը։ Հաստատման համար խոշոր դումար մը պիտի պահանջէ։

ԹԷՀԵՐԱՆ.— Թէհերանի Նամակատան տեսուչ Վենսան հրաժարեցաւ։ Ապրիլ 1ին պիտի յաջորդէ Մօֆանէյ։

ՎԻԵՆՆԱ.-Զարը Պուլկարիոյ Արտաքին գործոց նախարարին ձեռքով նամակ մը ղրկեց Ֆէրտինանտ իշխանին, պատասխանելով իշխանին կողմէ նախապէս գր

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»-Ի ԵՐԵՔՇԱԲԹՅԱ ԹՈՒՐԹՈՆԸ — 21
ՏԻՐԵՑ — ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
Ս. ՍԱՀԱԿԵՍ — ՊԵՏՐՈՍ

Խարտեաշ Մազը

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Դ.

Ապահովութեան պահին խելացաւտակին մէջ դէպքին հակասութիւնները զիրար բոլորովին կը հալածէին. եթէ գեղանին Թէրէզ անմեղ մէն էր՝ ինք իրեն պաշտօնը չարաչար գործածած պիտի ըլլար և պիտի անպատուուէր իբրեւ անձնանհաս, ընդհակառակն եթէ աղջիկը իրօք մեղապարտ մէն էր և կէս գիշերին խոյս տար, այդ պարագային ալ իրեւ պաշտօնէն զիջանող թոյլ պաշտօնեայ՝ պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուէր. ահա՛ այս բաները խորհելով, պետք չէր կրնար որոշ սահման մը գծել բանելիք ուղղութեան մասին։ Նախ խորհեցաւ Թէրէզը կարուկ հարցաքննութեան բովէ մը անցընելէն առաջ դուրս կելլել առնէն, վասնզի եթէ իր ամբաստանիչ ենթադրութիւնները հաւանական ու ճշմարիտ իսկ ըլլային, դարձեալ զայն ձերբակալելը իր իրաւասութենէն դուրս էր, մինչեւ որ դատարանը իրեն պէտք եղած հրահանգը չտար այս մասին։

—Մինչեւ հիմակ անխորհուրդ ձեւնարկներուս պատճառաւ չատ մը ծանրադարձներ փախցուցի. բայց այս անգամ Սէրժի մեղապարտութեան մասին ձեռքս գտնուած փաստերն ու ապացոյցները ա՛յնչափ չատ են որ անկարելի էր օձիքը ազատել. կրներ ինքներդ։

Պետը վերջապէս հարցաքննութեան սկսելով,

—Ըսել է ազնուական տիկին Կարանսիյէ և անոր փափկանուշ դստեր՝ Օր. Թէրէզի ներկայութիւնը վայելելու պատիւը ունիմ, ըսաւ,

—Այո՛, Պարո՛ն, պատիւ կ'ընէք, պատասխանեց տիկին Կարանսիյէ։

—Օրիորդ Թերէզ ձեր հարազատ զաւակն է այնպէս չէ՞, հարցուց պետը։

—Տէ՛ր ողորմեա, հա՛րկաւ, հոգեհատօրս է, բայց ըսէք կ'ազատիմ, Պարո՛ն, ինչո՞ւ այս հարցումը, և ինչ է այսքան ուշ առեն այդչափ հապշտապ քալելով ու տարօրինակ շուտկուութեամբ հոս գալերնուդ բուն պատճառը. ո՜հ, շնորհ ըրէք, Պարո՛ն, շուտ ըսէք, հիմա հեռաքրքրութենէս պիտի մեռնիմ, է՛, չէք գիտեր դուք մօր մը զգացումներուն չափը, մանաւանդ երբ խնդիրը իր զաւակներուն շուրջը կը դառնայ, երանի թէ քար ըլլայի մայր չըլլայի, բայց հիմա պիտի խենթենամ, Պարո՛ն, ըսէք նային Աստուծոյ սիրոյն ըլլայ, ի՞նչ փորձանք եկաւ արդեօք խեղճ Սէրժիս գլխուն։

—Մի յուզուիք տիկին, յարեց ապահովութեան պետը, եւ յուզուելու ալ բան մը չունիք, քանի որ եղածին մասին դուք մինչ չատ աւելի լաւ տեղեկութիւններ քաղած կրնաք ըլլալ. ես քու աղդդ ոչ կը ճանչնամ և ոչ ալ երեսը տեսած ունիմ։

Այրի տիկինը աղատ շունչ մը առաւ։

—Զաւակս Թեավարութիւն ընելը չատ կը սիրէ, այսօր Սէն դեսին վերայ պատյտ մը պիտի կատարէր, հեռաւաբար առաջին պարագային սարսափահար եղայ երբ ձեզ տեսայ, խորհելով թէ սիրելի զաւակս մի գուցէ արկածի մը զոհուած ըլլայ։ Սակայն քանի որ ձեր այցելութիւնը ինձմէ հեռու կապ չունայ, ուրախ եմ եւ երջանիկ կ'զգամ ինքզինքս ձեր ներկայութիւնը վայելելուս համար։ Աբդեօք կրնամ ծառայութիւն մը մատուցանել ձեզ, ձեր պաշտօնին կիրարկութեանը մէջ։

Կնոջ այս խօսքերը ըսած միջոցին պետը աչքերը Թերէզէն չէր զատեր բնաւ, կարծելով թէ պիտի կարենայ կարդալ անոր ներքինը։

Ցետոյ տիկին Կարանսիյէի դառնալով,

—Տիկի՛ն, ըսաւ, չատ կարեւոր ու սարսափելի խնդրոյ մը համար եկած ենք, դուք այս կէտը դիւրաւ կրնայիք կատարել անշուշտ,

—Անտարակոյս. պատասխանեց, Տիկին Կարանսիյէ, ես կրնայի ձեզի չընդունիլ և իրաւունք ալ ունէի, սակայն ինչպէս գիտէք զինուորականի մը կին եղած ըլլալով, չատ լաւ գիտեմ արդարութեան պաշտօնեաները յարգել և ձեռքէս եկած ձեռնտուութիւնը ընել անոնց, ըսէ՛ք ուրեմն պարո՛ն, ի՞նչպիսի ծառայութիւն կրնամ մատուցանել ձեզ։

Կնոջ կասկածները ու երկիւղները փարատած էին այլեւս, այնպէս կը կարծէր թէ հեռուէ հեռու իրենց կեանքին հետ առնչութիւն ունեցող խնդրոյ մը մասին բացատրութիւն պահանջել եկած էր ապահովութեան պետը։

Պետը յանկարծ դիմաց արտայայտութիւնները փոխելով, և կծու ու խժժոտ երեւոյթով մը,

—Նախ ըսէք թէ ի՞նչ պատահեցաւ այսօր այս տան մէջ մինչեւ իրիկուն, նայեցէք որ չիտակ պատասխան տաք, մենք արդէն ամէն բան գիտենք,

—Հո՞ս, մե՞ր տան մէջ, հարցուց Տիկին Կարանսիյէ, Աստուած իմ, ի՞նչ բաներ կ'ըսէք պ ըտ՛ն, կը զառանցէ՞ք միթէ։

—Մի պահէք Տիկի՛ն, խնդիրը ահռելի սարսափագործութեան մը չուրջը կը դառնայ, և դուք ամբաստանուած էք իբր կասկածելի մեղապարտ։

Տիկին Կարանսիյէ մոլեգնած,

—Ի՞նչ, ոնգ՞ր ըսիք, Ինչպես է արդեօք այդ ձեր մատաղածին ոնգրին հեղինակը, և կամ աղջկանս ապազգային փայլը ու յոյսը եղող Մ. Սէրժ Մօրէնի միթէ։

Ա՜հ, կ'աղաչեմ պարո՛ն բացէ ի բաց պարզեցէք ամէն ինչ,

—Հիմակ ամէն բան կը հասկնաք, տիկին, պատասխանեց պետը։

—Սարսա՛փ, սարսա՛ւռ Աստուած իմ պտուղս Թերէզ, ըսէ՛ք, ըսէ՛ք ի՞նչ եղաւ Սէրժս,

—Սպասեցէ՛ք, օրիո՛րդ, սպասեցէք Թող ձեր սիրասայր սիրաը պահիկ մը ևս ժաւժէ։

Հիմակ դուք հարցումներուս պատասխանեցէք։

(Շարունակելի)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ մը վարժ և փորձառու առեւտրական կեանքի մէջ և հմուտ տեղական լեզուաց՝ ֆրանսերէնի և առեւտրական գիտելեաց. կը փափաքի ատ նձնել, ո և է պաշտօն վաճառատան մը մէջ։ Պատասխան երաշխաւորութիւն։

Դիմել Ալիբերամաքեան խան, թիւ 1։
4—1

ԽՆԱՅՈՂԱՍԷՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Երեսաստարդ մը՝ օտար երկիրներէ եկած ապրանաց մաքսի գործողութիւնները կ'ստանձնէ հեռեւեալ զեղչուած գիներով.

Անգլիայէ եկած
Մինչեւ 1290 քիլօնոցի մնուտ կամ հակ Առաջին չրջանակի համար 42½ ղրուշ
Երկրորդ » » 50 »
Եթէ 1290է աւելի կշռէ
Ա. չրջանակի համար 50, Բ.ի համար 60 ղրուշ։

Ուրիշ երկիրներէ եկած
Մինչեւ 290 քիլօնոցի համար 20 ղրուշ
290էն 400 » » 25 »
400էն 500 » » 30 »
Բ. չրջանակի համար 5կան ղ. աւելի։
(Այս կարգին պատկանող ապրանքները %ի վրայ ալ կ'ստանձնէ։)

Անգլ., իտալ., ամերիկեան քօլէթներ Ա. չրջանակի համար 15, Բ.ի համար 20 ղրուշ։

Առոնցմէ զատ կ'ստանձնէ նաեւ աքթարմայի և քօլի-բօսգալի գործեր։ Ուղղամտութիւն, արագ յանձնում։ Հասցէ՝ Զաքմաքճըլար թիւ 40։

Մեծ-Նոր Խանի դիմաց 1—5

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ ԳԵՐԾԱԿԱՏՈՒՆ

Միրիճանեան գերձակատունը Տարւոյն ամէն եղանակին մէջ իր բազմաթիւ յաճախորդաց լիուլի գոհացում տալու համար, այս անգամ հարկ համարած է մասնաւոր գործատուններէ ուղղակի բերել տալ ֆրանսական, անգլիական և իտալական ճոխ կերպասներ, ֆանթէզի ժիլէցուներ, բարտրիւցուներ, բալթացուներ ևն.։ Եւ որպէս զի Պատ. յաճախորդաց դիւրութիւն մը ալ ընծայէ իր գործատեղին վերջնականապէս փոխադրած է՝ Բերա, Շիտակ ճամբայ, բասաժ Կալաթա-Սէրայ թիւ 16 խանութը, ուր միա՛յն կարելի է գտնել խմամեալ աշխատութիւն, ճաշակ և նրբութիւն և որ աւելին է՝ վերջի՛ն նորաձեւութիւն (coupe napolitaine), ու այս ամէնը՝ դիւրամատչելի պայմաններով։ Վստահ ըլլալու համար, կը բաւէ անգամ մը այցելել Միրիճանեան դերձակատունը։

Թող փեսացուները օգտուին այս առիթէն։ 20—18

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹՈՄԱԹԷՍԻ ՓԷԼԹԻ
ԹԱՐԻՊ, ԱՆԱՐԱՑ, ՄԱՏԵՌԻՐ
ԽԱՉԻԿ ԹՈՎՄԱՅԵԱՆ

Կեդրոնատեղի՝ Խասբրնըլար, Եէնի խան, թիւ 19։
Մասնաճիւղ՝ Ղալաթիա, Եիւքսէք գալտրրմ, Իզմիր Օթել, թիւ 47։

Այս վաճառատունը, որ 20 տարիէ ի վեր կ'զբաղի թոմաթէսի փէլթէյի պատրաստութեամբ, այս տարի եւս յատկապէս և մեծ խնամով տեղական ընտիր թոմաթէսէ պատրաստած է համեղ և մաքուր բէյթ, մասնաւորապէս ընտանիքներու համար։

Սոյն բէյթէները յանձնարարելի են թէ՛ իրենց մաքուր պատրաստութեանը և թէ գիներու չափաւորութեանը համար։

Իւրաքանչիւր մէկ օխանոց թիթեղեայ տուփը կ'արժէ 5 ղրուշ։

Կեղծերէն զգուշանալու համար ուշադրութիւն ընել տուփերու վրայի խաչիկ Թովմայեան մարքային։

Կը գտնուի նոյնպէս հետեւեալ տեղերը։— Բերա, Շիտակ ճամբայ, Թօքաթլեանի կից ծխավաճառ Գ. Կիւլէրեանի քով։ Մըսըր Զարչըի Պալըգ Բազարի դուռը, թիւ 21 և 7 աթթար հաճի Հիւսնի պէյի վաճառատունը։ Պալըգ Բազար, Թանմիզ փողոց, թիւ 62, Նպարավաճառ հաճի Մէհմէտ էֆ.ի քով։

Կը գտնուի նոյնպէս բոլոր գլխաւոր նպարավաճառատուններու մէջ։ 17—20

ԶԸՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸ ԲԻՑԱՆՔՈՍԸ
ՀԱՍՕԼԱԹԸ ՄՈՒՇՀԱՀԻՐԻՑՆԻՆ ՄԷՏԱՐԻՏԸ ԻՍՓԵԱՆԻՑԷՍԻՆԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՋԸՐ

Իրահիյէէր Տէրսաատէթսէ Զրաաթ Պանքասըյա Օսմանլը Պանգասընտան վէ թաշարարտա մէգքիւր պանգ շիւուպաթընտան թէէթիյէ օլունուր.

ՍԼԹԸԼԱԾ ՔԷՇԻՏԷ 1 ՄԱՐՏ 323 ԹԱՐԻԽԻՆՏԷ ՏԷՐՍԱԱՏԷԹՏԷ
Թիճարէթ վէ Նաճատա նեգզարէթը նեիլիէսի տարէսիցէտ ալէնեթ իսնա իսթիլեէք տիր։

ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ՄԷՃՄՈՒԸ ԱՏԷՏԻ 175,000
ԻՔՐԱՄԻՑԷ ԳԱԶԱՆԱՃԱԳ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԱՏ-ՏԻ 35,000

ՊԻՊԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՑԷ 300,000 ՂՐՈՒՇ
Ճ.ՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՑԷ 100,000 ՂՐՇ. — Յ.ՐԴՃԻՒ ԻՔՐԱՄԻՑԷ 50,000 ՂՐՇ. — Դ.ՐՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՑԷ 20,000 ՂՐՇ.

ԻՔՐԱՄԻՑԷԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏ ՎԷ ՄԸԳՏԱՐԸ

1	Ատէս	300,000	Ղուրուշ Իքրամիյէ		
1	»	100,000	» »		
1	»	50,000	» »		
1	»	20,000	» »		
6	»	60,000	» »	պէնճերի	10,000 ղուրուշ
10	»	50,000	» »	»	5,000 »
20	»	40,000	» »	»	2,000 »
60	»	60,000	» »	»	1,000 »
400	»	200,000	» »	»	500 »
3000	»	240,000	» »	»	80 »
31500	»	630,000	» »	»	20 »
35,000		1,750,000			

Բէյնատ մասամբէսի Զրաաթ Պանգասը Մէճլիս Իտարէսի Հէյէթիյլէ մասնաբէպէճի վէ Մալիյէ Նէզարէթը Եէնիլիգինիյլէ Տիվանը Մուհասէպաճան վէ Օսմանլը Պանգասընտան թարին օլունան զէվճաթ միվանճէէնտ նեգտ հնրա սալուսուզ գազանջլան իբարաժիւէր պիր կէօնա թէնզիլաթ իսթրա բարիմէ քարդիր՝ թէմամը թէ մաբնա վէ մէճիսի 20 զուրուշ հիսապյրա թէէսիսէ օլունճաճար միսի քիրեաթ էնսաբնտա տարի հէր կիւն չէքիլէն նօմէրօլար էրթէսի գիւնիւ կազէթալարա իլան իտիլեէք տիր։

Պիլէթլէր՝ Տէրսաատէթսէ Զրաաթ Պանգասը Մէճլիս Իտարէսի Հէյէթիյլէ մասնաբէպէճի իլէ Բէօբրիւնիւն Սթանպոլ ճիհէթինէքի բիանքո չիւպէսինտէն վէ Թաշրատա Զրաաթ Պանգասը չիւպէ վէ սուբգիսլարը իլէ Պանգը Օսմանլի չիւպէլէրինտէ ֆիրսէթ օլունուր. Թամ իթիպարյլա 25 սուտա պիլէթ սատ քիսէլէ 100սէ աթթր իքրամ իտիլիր։ Վէ Թարիխը գէչիրմէսէն պիր սիւն էվվէլինէ գատար իյտամէ օլունան պիլէթլէր իսթիբարատ օլունուսպ պէտէլի կէրի վէրիլիր։

ԹԱՄ ՊԻԼԷԹԻՆ ՖԻԱԹԸ 1 ԱՏԷՏ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻԹԷ
ԵՒՐԸՄ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻԹԷ
ՐՈՒՊԻ ՊԻԼԷԹԻՆ ՖԻԱԹԸ 5 ՂՐՈՒՇՈՒՇ ՏՐ։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՍՈՒՊՉԻ ՔԵԱՄԻԼ

ԴԱՏ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ, ԳՈՐԾԻ ՏԷՐ ՄԱՐԴՈՑ ԵՒ ՄԱՆԱՒՈՐԱՊԷՍ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴՐԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ղալաթիա, Եէր-Պլրը ճամբի եէեւի դրան կից Եօռտան խանի մէջ, թիւ 7

Փաստաբանական վարձքը դատը լրանալէն վերջ միայն կ'առնուի։

Գրասենեկիս կողմանէ ստանձնուած դատերուն դատական ծախքերը մեր կողմէն կարելի է վճարել։

Երբ վճառականք իրենց դատերը և անհրսմանները ապօնրմանի եղանակաւ յանձնեն, բաժանորդագինը տարւոյն վերջը կը գանձուի։ 1—10

ԵՌԱՆԿԻՒՆ ՄԱՐՔԱՆ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ
ԵՐԲ ԼԱՍԹԻՔ ԿԱԼՕՇ ԳՆԷՔ

որովհետեւ Բէթրսպուրկի անխարդախ ռուսական լասթիկները միմիայն այս եռանկիւնին մարքան կրողներն են։ Եռանկիւնին մէջ ռուս տառերով պէտք է գրուած ըլլայ

1860 Ս. ԲԷԹԷՐՍՊՈՒՐԳ

Հռանկիւն մարքայով ռուսական անխարդախ լասթիկները իրենց տոկունութեան ու չատ առեն դիմանալուն համար, թէ՛ Եւրոպոյ և թէ Օսմ. երկիրներուն մէջ միչտ կը փնտռուին յաճախորդներէն, ուստի կալօշ լասթիկ ծախող խանութպաններ հանրութիւնը հաբելով եռանկիւն մարքայով ռուս լասթիկի տեղ անոր կեղծը կուտան ու եռանկիւն մարքայովին գինը կ'առնեն։ Հետեւաբար ո՛վ որ փտած ու կեղծ լասթիք գնել չուզեր պէտք է անպատճառ այս եռանկիւն մարքան փնտռէ քալօշ լստիկներուն տակ։ Օսմ. երկիրներու համար միակ ներկայացուցիչ ՄԱՆՍԼԱՖԻ Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ, Կ. Պոլիս Մէյատանէզդ փողոց թիւ 54, 56։

25—21

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՐՈԲԵԱՆ
ԳԻՆԳՐԻՋ-ՆԿԱՐԻՋ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մանմուշքատ Պազի, Մահիքմէք խօլու թիւ 48

Մանօթ նկարիչ Ռուբէն էֆ. իր վերոյիշեալ գործատեղիին մէջ բնականին կամ տրուած լուսանկարն ի վերայէն կը պատրաստէ իւղաներկ կամ գարագալէմ պատկերներ բնական ճշդութեամբ, քալպոներ և փէյզաժներ սալօններու յատուկ, եկեղեցական պատկերներ բնական ու վառ գոյներով, գաձէ (ալյի) արձաններ բնական մեծութեամբ ևն. Ցիչեալ գործատեղիին ինչպէս նաեւ Բերա, Շիտակ ճամբան, ռուսական գեսպանատան մօտ Գալաթասարայ վաճառատան մէջ ցուցադրուած են վարպետ նկարչին ձեռագործներէն նմոյշներ որոնց մէջ տեսնալ կ'արժէ մանաւանդ միլիսիէներու, նկարիչներու և այլ նշանաւոր անձնաւորութեանց պատկերները։ Անանց որ կը փափաքին իրենց սալօնները, սենեակները զարդարել իրենց ու իրենց ընտանիքին անդամներուն մեծագիր, գեղեցիկ ու բնականին յար և նման պատկերներով և արձաններով կրնան դիմել Ռուբէն էֆ.ի որ իր համակրելի բնաւորութեան կը միացնէ նաեւ քիչով գոհացողի համբաւը։ Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւններ ալ խնամքով զը պատրաստուին և կը ղրկուին,

---

ՀԱՃԻ ՍԱՐԻՄ ՈՐԴԻՐՔ
Մ ՍՆ ՃԻՒՂ

Ի Բանկալթի, Հարպիյէի դիմաց

Բոլոր Բերայի մէջ հռնրածանօթ միակ Հայ այս Շաքարավաճառատունը, իր բազմաթիւ յաճախորդաց գոհացում տալու համար, այս անգամ Բանկալթիի մէջ մասնաճիւղ մը բացած է, ուր ամէն առեն պատրաստ կը գտնուին ճոխ մթերք մը շաքարեղինաց, եւրոպական ու տեղական անուշեղէններու, խմորեղինաց և հարսանեկան հանդէսներու յատուկ ամէն տեսակ իրեղէններու։

Զգուշաւոր գին, ճշդութիւն, արագութիւն։ 50—2

ՃԻՇՏ ՁԵՐ ՈՒԶԱԾԸ

Ունենալ գրատուն մը ուր անմիջապէս, և առանց խարուած ըլլալու երկիւղի, կարենաս հայթայթել գրենական պէտքերդ, դիւրամատչելի պայմաններով,— պզտիկ առաւելութիւն մը չէ։ Ահա այդ տեսակ գրատան մը բոլոր պայմանները կը լրացնէ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Որուն տէրը, Յովհաննէս Գրլրճեան, իրեն նշանաւոր ընտրած է յաճախորդին գոհունակութեան և չահուն մէջ փնտռել իր օրինաւոր վաստակը։

ԳՐԼՐՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ ամէն կարգի հայերէն, Թուրքերէն և ֆրանսերէն գիրքերէ զատ, կը հայթայթէ Մանկապարտէզի նիւթեր, Աշխարհացոյց քարտէսներ, բնագիտական և քնապատմական պատկերներ, ձեռագործի նիւթեր։ Կ'ստանձնէ նաեւ տպագրական ամէն տեսակ գործեր։ Դասագիրքերու ճոխ մթերք մը ունի։ Սիրալ հացէի չդիմէք, Մեծ Նոր խանի դրան կից, Կեդրոնական նոր գրատուն Յովանէս Գրլրճեանի։ 30—27

ՖԵՐՍԱԹՏԱՆ ԻՍԹԻՖԱՏԷ

Ուզուն չարչուտ 267 նումէրօլը մաղազան ամիրգանէմտէ պիմիւմէ մսպէլեա վէ էյեայի սարիէ 15 կիւն զարֆրնտա պիմիզայէտէ ֆիրուխթ իտէճէկիմտէ հէր պիր խանէ իրին լիզուսի ղան էշեանրն էհվէն ֆիւաթլա միւպասաբ իյուն էհա իի քիրամրն վէ մսպիրեամը ատանֆրնրն թէչրիֆէ բաղպէթ պույուրմալարը օլան օլունը։

2 Շեւալթ 322

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻԻՄԱՑՈՒՆ
ՆԷՋԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Ղուրէպան միւլիմին խաթթանէսի իրին միւպասաբտա լիզում կէօրիւնէն 12502 զրրա գալըն Ամերիգան պէզիրնին պէհէր մէթրսը 75 փարատա վէ 5725 զրրա ալանանրն պէհէր թօբու 17 ղր.տա թալիպի էօհսէսինէ օտուղընտան վէ Շեւալթրն 5ինճի բազար իրթէսի կիւրիւնէ գատար հէր գաչ փարա թէնզիլ օլունուրտա գապուլ օլունանդընտան նօգանրյլա իթա օթմէք իսթէյէնէրին եիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէմին ազչէլէրինի վէ եախոտ միւթէպէր վէ մուսատտագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թաթիլիէնէն մատա հէր կիւն մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունը։

20 Քեանունը սանի 322 3—3

ձէվամիի չէրիֆէ վէ խայրաթը սարէնին թամիրաթ ու ինչաաթքնա իսթիմալ օլունմագ իւզրէ 15 այլրգ միւզումի օլան վէ միւնագասա գայմէսինտէ էճնասը մուհարրէր զուլուսնան հէր նէվի քէրատատ ֆիյաթը մէվզուսլարը իլէ Թալիպի էօհսէսինէ օտուղընտան վէ շեւալթրն ալթընճը սալը կիւնինէ գատար գաչ բարա թէնզիլ օլունուրտա գապալ օլունճաղընտան նօգանալար իլէ իթա իթմէք իսթէյէնէրին 20000 զրուշ թէմին ազչէլէրինի վէ եա մէպլաղը մէղապուր մուգապիլինտէ մուսատտագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թաթիլիէնէն մատա հէր կիւն մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունը։

Ֆի 30 քեանունը սանի 322 3—5

Ինկիլիզ բիրինճի գրյ ի ճէֆտիէ 380000, չէքէր 68000 նուխուտ 15000 15000, լեհմը զանէմ 15000. Մըսըր բիրի ճի 10000, Անատօլու զաֆրանը 140, Հալէպ եաղը 1000։

Էմարաթը միրէ հի՛ն պիր սէէլիք օլմագ իւզրէ միւպասաբնա լիւզում կէօրիւնէն պատտա մուրագամ 7 գալէմ էրզագը միւնագասարրնա իպթիտար գըլրնաճաղընտան, միւնագասայա տսխլ օլմագ վէ չէրաթի միւնագասայը անյամագ իսթէյէնէրին եիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէմին ազչէլէրինի վէ եախոտ միւթէպէր վէ մուսատտագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունը։

20 Քեանունը սանի 322 3—3

ԱՅԼ ԵԻՍ ԲԵՐԱ ՄԻ՛ ԴԻՄԷՔ

գնելու համար ձեր հագուստները, վասն զի Մանմուտ Փաշա, Դամանտոս խանի դէմ բացուած

«ԴԵԼԼԵՅԻԿ ԳԱՄԷԼԻԱ»

անուամբ թիւ 96 վաճառատան մէջ պիտի գտնէք ամէն տեսակ զգեստներ կանանց, տարանց և աղայոց յատուկ, բոլորն ալ չքեղ, ձեւաւոր ու դիմացկուն։ Սոյն վաճառատան պետը Մ. Եանի Զարօբոլօ յատկապէս Վիէննայէ բերել տուած է աւստրիացի ձեւող մը՝ որ արուեստին մէջ մեծ հռչակ հանած է իր անթերի ճաշակովն ու մկրատին գեղեցկութեամբը։ Վաճառատունս մէջ կը գտնուին ի մասնաւորի կանանց բիւրիճներ, սաբեր, մանթօներ, բառիխներ, եւն. եւն. ամէնքն ալ վերջին նորաձեւութեան և Բարիզի ու Վիէննայի նորոյթներուն համեմատ պատրաստուած։ Փափաքողներ կրնան չափս վրայ ապսպրել և 2 օրէն սատնալ իրենց զգեստը։ Գիները անմրցելի կերպով ժան են, որուն մասին կրնան համոզուիլ պատուարժան յաճախորդք, անգամ մը իրենց այցելութիւնը տալով։

ԾԱՆՕԹ.— Գաւառային մեծաքանակ յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ 26—32

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑԱԷՐԵԱՆ

ԻԼԱՆ

Ինկլիթէրա տէվլէթի թէպատարան պանքէր Յակոբեան վէ էվլատարը իլէ Տիւեունը Ումումիէյի Օսմանիէ վարիսաթը մախսուսէ իտարէսի վէ հարիր թօխումբրսը Միրան Խանբեան պէյնինտէ միւթէքէվվին սավատան սալալը Հիպալիսէ Մ. Պէյքրբէն պուզխանէսինտէ մահֆուզ օլուպ, պէհէրի 25 ղրամատան 2840 գուրուշ հարիր թօխումբլարընքն պիր թէպտիրի մուվազգաթ օլմագ վէ էմմանը մահքէմէի Բիճարէթ վէզնէսինտէ հրֆզ իսիլմէք իւզրէ ֆիրուխթը պիրինճի մահքէմէի Բիճարէթ գարարը իգթիզասընտան օլուղունտան վէ պէր մուճիպգ գարար մեզբիւր թօխումլար իչպու Շեւալթը բուսմինին իւչինճի հումատ իրթէսի կիւնինտէն իթիպարէն իւչ կիւն սոնրա եանի մահը մէզբիւրիւն 6ընճը սալը վէ 7ինճի չարչէնպէհ վէ 8ինճի բէնչշէնպէհ կիւնլերի սաաթ 5սէն 7ի գատար սալիֆիւզղիքը պուզխանէսէ պիլ միւզայէտ սաթրլամազընտան իւթիրսընա Թալիպ օլանլարրն վէ տատ զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլերին պէտելը միւզայէտէնին էօշրէսի միւսավի բէյ ազչէսիլէ պէրպատր էյամ ու էվգաֆը մէզպուրէտ մահալը մէզգիւրատ մէմուրը մուվաճճէհէսինտէ հազրը պուլունմալարը մահքէմէի Բիճարէթ Իճրա սարէրէսինտէ իլան օլունը։

Ֆի 1 Շեւալթ 322

ԲՕՍԹԱ ՄԻՒՏԻՐԻՑԷԹԻ ՊԷՀԻՑԷՍԻՆՏԷՆ

Սէնէի հալիյէ չէրի չուպաթրն իպթիտարնան իթիպարէն Տէրսաատէթ Բօսթանխանէսի բաքէթ վէ հէվալէնամէլերի իտարէլերի իլէ բուլ բէնճիրէլերի մուսամէլաթրընն պէտ ու Թաթիլի սաաթլարը էհալիի քիրամա մալիւմ օլմագ իւզրէ պէր վէճճը զիյր պէյան օլունը։

Սապահլարը բէնճիրէլերին քիչաչարը Սաաթ
Բաքէթը մէբուսլէլերէ սաար 3½
Բաքէթը մէվրուսէլերէ սաար 4
Հէվալէնամէլերէ սաար 4
Թուլուը չէմս ու բուլ վէ Թէահիւ բէնչէրէլի ազչամլարը մուսամէլաթրընն սաաթիւէ Սաար
Բաքէթը մէբուսլէլերէ սաար 10
Բաքէթը մէվրուսէլերէ սաար 10½
Հէվալէնամէլերէ սաար 10
Բուլ վէ Թէահիւ բէնչէրէլերի 1

ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ
ԵՒ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ԱԽՏԵՐՈՒԻ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԻՐՄԱՆՈՒՄԸ

Առաջին այցելութիւնը ԶՐԻ է

Ծննդական և արբոթիտեան գործարաններու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ

ՏՕՔԹՕՐ
ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

գիտական վերջին նորութեանց չնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթակային, հիմնապէս կը բժշկէ արբոթիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակ հիւանդներ, և մանաւանդ դժուարամիզութիւնը։

Ամեն օր. կէս օրեն վերջ, բաց ի Կիրակի օրեն, կը գտնուի Պանեան-Դարու ատարավաճառ Հաճի Գէհիրի անկիւնը թիւ 18, Մէհրամէքեան-Պիանոյի Դիզարանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի 12—8